a ¶ Aurea.i.de aureo ⁊ pro auro facta fm.R.
b ¶ Continentur.velut accessio queuis alia: vt.ff.eo.cum aurum.in fi.⁊ l.seq.in prin.⁊.§.peruenianus.
c ¶ Gemmea.non q̃ gemmis sed gemmarum cã facta vt nõ obsit p̃cedentibus:⁊ non ob.ff.de le.iij.quesitum.§.illud.que est contra.
d ¶ Auro argentoue.scz vbi hec vasa sunt omnata gemmis.
e ¶ Preciosior. vt instit. de re.diui.§.si tñ aliená.⁊.ff.de ẋhẽ.emp.l.i mo dicis.⁊.j.eo.l.si qñ.in fi. Sed ar.ff.insti.de re.diui.§.si qs in aliena.⁊.ff. de sta.ho.q̃rit.⁊ facit.ff. ad erbi.gemma.⁊ de re i vẽ.l.i rẽ.§.ij.⁊.j.de vsuca.l.rerum mixtura.⁊.j. l.proxima.
f ¶ Si vt habiliter. Cedere.ff.l.pri.in fi. Accur.
¶ Argento. ¶ Casus. Titi⁹ legauit mihi argẽtũ suũ potoriũ nũgd id dũtaxat argẽtũ continet legato in q̃ bibi possit.an etiã id q̃d ad p̃ parationẽ bibẽdi ꝓtũ est sicut est colũnarius.i. engestaria.q̃ qdẽ bꝫ collum ad modũ colũne: et etiã vrceoli.dubitat. Et rñ.q̃ sic.in fi.aũt.l.dicit qd si legauit mihi argentũ potoriũ et ficio escariũ cui legato cedet aquam adriuꝫ.i.vas argẽteũ paratum ad dãdã aquam ad manus: Et rñ.q̃ cedit legato seq̃ cui escariũ est legatum. ¶ Unguentis. Hic.§.respicit illã partẽ rubrice q̃ dicit de vnguẽtis legatis.dicit q̃ q̃ vnguẽtis legatis nõ tñ ea vnguẽta videtur legata qbus vngimur voluptatis cã/fz etiã ea q̃b⁹ vtimur cã valitudinis.i.necessitatis. ⁊ notat h gña vnguẽtorũ.h q̃z vnguẽtũ legatũ videt q̃ vnguũ tur feminev⁹ elegãtiores sint ⁊ mũdiores.⁊ hoc dicit Aiuianus.
g ¶ Columnarium.id est angleſtria q̃ ad modum columne habẽt collum.
h ¶ Insint.p h ẽtũ venit ad bibẽdũ.sic.§.de.pcu. l.ad rem.⁊.l.ad legatuꝫ. Itẽ no.fz Bu.ispici qõ fieri põt.sic.§.de leg.j.l. cũ res.i fi.⁊.j.de vb.sig. l.edificia.§.perfecisse.
i ¶ Unguentis.ad illam partem respondet vnguentis.
k ¶ Valitudinis.i.necessitatis.
l ¶ Hoc.i.vnguento.quo etiam pedes domini sunt vncti.
m ¶ Sed de aquiminario.quasi aquamanuariũ:vel quasi aquaꝫ ministrans.ad quod.ff.e.⁊ si non sunt.§.si cui.⁊.j.eo.l.pediculus.§.quidaꝫ.
n ¶ Cedere.sic.ff.de le.iij.l.seruis vrbanis.§.fi.

ro legato vasa aurea[a] cõtinentur ⁊ gemmis legatis gemmea[c] vasa fm hoc siue gemme sint in aureis vasis siue in argenteis:auro[d] argẽtove cedunt:quoniam hec spectamus que res cui⁹ rei ornande causa fuerit adhibita:non que sit preciosior[e].

Paulus. Lex.xxiij.

¶ Si vt habiliter gemme geri possint icluse auro fuerint: tũc aurũ gẽmis dicimus cedere[f].

¶ Appellatione preparati preparatoriũ continetur.b.d.Bar.

Pomponius. Lex.xxiiij.

¶ Argento potorio vtruꝫ id dũtaxat fit in quo bibi possit:an etiam id quod ad preparationem bibẽdi comparatũ est: veluti columnarium[g] et vrceoli dubitari potest.sed propri⁹ est vt hec quoq̃ infint[h].

¶ Unguenti appellatio cõtinet necessariam vnctionem.b.d.Barto.

¶ Unguentis[i] legatis non tñ ea legata videntur q̃b⁹ vngimur voluptatis causa:sed ⁊ valitudinis[k]: qualia sunt cõmagina/ glaucina/ crina/rosa/mura/colũ/nardũ purum:hoc quidem etiam vt elegãtiores fint et mũdiores vnguntur femine:sed de aqminario[m] cassius ait cõsultũ se respondisse:cũ alteri argentum potoriũ alteri escariuꝫ legatum esset:escario cedere[n].

Ulpianus. Lex.xxiiij.

¶ Estimentum id est q̃d pretextum[o] est: ⁊ si velertum[p] non est:id est si fit consummatum quod in tela est nõdũ p̃textũ[q] contextũ[r] appellat.q̃qs igitur vestes legauerit/neq̃ stamẽ neq̃ substamen legato continebitur[s].

Idem. Lex.xxv.

¶ Estis[t] an vestimenta legentur nihil refert. Vestimentorum sunt omnia lanea lineaq̃ vel serica vel bombicina[v] que induentur ⁊ camisia:⁊ quae sunt parata causa precingẽdi:vt cingula lanea/vel linea/vel serica/vel de bombicino.⁊ etiã que sunt parata causa amiciẽdi: vt chlamides/dicte a tegẽdo.⁊ que sunt parata causa insternendi in terrã ad iacendum vt culcitre ⁊ tapeta ⁊ similia.⁊ que sunt parata causa amiciendi sup lecto vt cultre.⁊ que sunt parata causa accubandi vt duple siue linteamina. Istꝫ sunt vestimẽtorũ ea que cedunt bis proxime dictis vice accessionis quales sunt picture infixe h dictis ⁊ h̃les sunt claui q̃ insuuntur vestib⁹. Item scias q̃ vestimenta omnia aut sunt virilia: aut puerilia: aut muliebria: aut cõia: au familiaria. de qbus olbus singulariter dicitur in littera. Ui.

dicẽ/precingẽdi/amiciẽdi/insternendi[a]/injiciendi/accubandive[b] causa parata sunt:⁊ que his accessionis vice cedunt:que sunt[c] infite picture:clauiq̃ qui vestib⁹ insuũtur. ¶ Vestimenta omnia aut virilia sũt:aut puerilia:aut muliebria: aut communia:aut familiaria. Virilia sunt que ipsi⁹ patrisfamilias causa parata sunt veluti toge ⁊ tunice/palliola/vestimenta/stragula/anfitaria et saga[d] et reliqua similia. Puerilia sunt que ad nullum alium vsum pertinent nisi ad puerilem: veluti toge/pretexte/alicule/chlamides/pallia q̃ filijs nostris comparamus. ¶ Muliebria sunt que matrisfamilias causa parata sunt/ quibus vir[e] nõ facile vti potest fine vituperatione: veluti stole/pallia/tunice/capicia/zone/mitre/que magis capitis tegendi q̃ ornandi[f] causa sunt comparata plagule penule[g]. Cõmunia sunt quibus promiscue vtitur mulier cum viro: veluti si eiusmodi penula pallium ve est et reliqua huiusmodi quib⁹ sine reprehensione vel vir vel vxor vtatur. Familiaria sunt que ad familiam vestiẽdam parata sunt:sicut saga/tunice/penule/linthea/mantesta stragule et cetera similia:vestis etiam ex pellibus cõstabit. Item pelles caprine[h] et agnaline vestes erunt.

Paulus. Lex.xxvj.

¶ Cum ⁊ tunicã ⁊ stragulam ⁊ pelliceã nonnulli habeant.

Ulpianus. Lex.xxvij.

¶ Argumento sunt etiam nationes quedã veluti samaritarum que pellibus teguntur. Aristo etiaꝫ coactilia[i] vesti[k] cedere ait: et tegmenta subsellioꝝ[l] huic legato cedere vice margaritarũ. Itẽ fibule[m] ornamẽtoꝫ magis q̃ vestis sunt. ¶ Tapeta vesti-

a ¶ Aurea.i.de aureo ⁊ pro auro facta fm.R.
b ¶ Continentur.velut accessio queuis alia: vt.ff.eo.cum aurum.in fi.⁊ l.seq.in prin.⁊.§.peruenianus.
c ¶ Gemmea.non q̃ gemmis sed gemmarum cã facta vt nõ obsit p̃cedentibus:⁊ non ob.ff.de le.iij.quesitum.§.illud.que est contra.
d ¶ Auro argentoue.scz vbi hec vasa sunt omnata gemmis.
e ¶ Preciosior. vt instit. de re.diui.§.si tñ aliená.⁊.ff.de ẋhẽ.emp.l.i mo dicis.⁊.j.eo.l.si qñ.in fi. Sed ar.ff.insti.de re.diui.§.si qs in aliena.⁊.ff. de sta.ho.q̃rit.⁊ facit.ff. ad erbi.gemma.⁊ de re i vẽ.l.i rẽ.§.ij.⁊.j.de vsuca.l.rerum mixtura.⁊.j. l.proxima.
f ¶ Si vt habiliter. Cedere.ff.l.pri.in fi. Accur.
¶ Argento. ¶ Casus. Titi⁹ legauit mihi argẽtũ suũ potoriũ nũgd id dũtaxat argẽtũ continet legato in q̃ bibi possit.an etiã id q̃d ad p̃ parationẽ bibẽdi ꝓtũ est sicut est colũnarius.i. engestaria.q̃ qdẽ bꝫ collum ad modũ colũne: et etiã vrceoli.dubitat. Et rñ.q̃ sic.in fi.aũt.l.dicit qd si legauit mihi argentũ potoriũ et ficio escariũ cui legato cedet aquam adriuꝫ.i.vas argẽteũ paratum ad dãdã aquam ad manus: Et rñ.q̃ cedit legato seq̃ cui escariũ est legatum. ¶ Unguentis. Hic.§.respicit illã partẽ rubrice q̃ dicit de vnguẽtis legatis.dicit q̃ q̃ vnguẽtis legatis nõ tñ ea vnguẽta videtur legata qbus vngimur voluptatis cã/fz etiã ea q̃b⁹ vtimur cã valitudinis.i.necessitatis. ⁊ notat h gña vnguẽtorũ.h q̃z vnguẽtũ legatũ videt q̃ vnguũ tur feminev⁹ elegãtiores sint ⁊ mũdiores.⁊ hoc dicit Aiuianus.
g ¶ Columnarium.id est angleſtria q̃ ad modum columne habẽt collum.
h ¶ Insint.p h ẽtũ venit ad bibẽdũ.sic.§.de.pcu. l.ad rem.⁊.l.ad legatuꝫ. Itẽ no.fz Bu.ispici qõ fieri põt.sic.§.de leg.j.l. cũ res.i fi.⁊.j.de vb.sig. l.edificia.§.perfecisse.
i ¶ Unguentis.ad illam partem respondet vnguentis.
k ¶ Valitudinis.i.necessitatis.
l ¶ Hoc.i.vnguento.quo etiam pedes domini sunt vncti.
m ¶ Sed de aquiminario.quasi aquamanuariũ:vel quasi aquaꝫ ministrans.ad quod.ff.e.⁊ si non sunt.§.si cui.⁊.j.eo.l.pediculus.§.quidaꝫ.
n ¶ Cedere.sic.ff.de le.iij.l.seruis vrbanis.§.fi.

¶ Estimentum. ¶ Casus. Hec.l.vsq̃ ad.l.argumento.§.ornamenta respicit illam partem rubrice q̃ tractat de vestib⁹ ⁊ vestimẽtis legatis.dicit ergo q̃ appellatione vestimenti legati continetur pannus remotus a terendo.fiue sit incisus a tela siue non.nam et quo consummatum est a textura nihilominus appellatur cõtextum.i.ac si esset incisum a tela q̃uis nondum sit pertextum vel detextum.i.a tela separatũ. non autem continebitur in dicto legato stamẽ vel substamẽ:⁊ nõ facio vim vtrum legetur vestis aut vestimentum.quia semper est verũ quod diri.⁊ scias quia vestimentum sunt omnia vestimẽta lanea lineaq̃ et serica ⁊ bombicina que vestimenta sunt parata causa indudẽdi vt vesti-

c ¶ Que sunt.i.quales sunt,ꝛc.⁊ facit.ff.eo.l.cum aurum.§.fi.⁊.l.seq.et j.eo.l.si qñ.⁊.j.de verbo.sig.l.in stratum.⁊.l.vestis.
d ¶ Saga.vilis ⁊ rasa vestis fm.D.
e ¶ Quibus vir.id autẽ fieri non põt quod turpiter fit:vt.ff.de cõdi.insti.l.filiusfamilias.⁊.j.de vbo.signi.l.nepos.
f ¶ Ornandi.als ornamentorum magis appellatione continebuntur. Accursius.
g ¶ Penule.quasi pene nulla:id est vilis vestis.alij dicunt patẽs vestis siue ampla.
h ¶ Caprine.⁊ facit.j.eo.l.argumento.§.j.⁊.l.inter vestem.Accur.
i ¶ Argumento. Coactilia.vestes que cogũt propter strictura:vt in hyspania.
k ¶ Vesti.legate.
l ¶ Tegmenta subsellioꝝ.i.cooperture sellarum equorum.
m ¶ Fibule.mantelloꝝ. Sed contra.ff.eo.l.cuꝫ aurũ.in fi.⁊.l.fi.vñ dicq̃ erant monilia per se ad ornandum collum vel pectus.et ad hoc.j.de verbo.

Fieri non dicit quod turpiſ fit.

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

verbo.signi.l.statue.⁊.§.de suppel.leg.l.de tapetis.⁊.j.ea.l.§.ornamēta.⁊.§.de fan.instruc.l.quesitum.§.si domus.

a Crinales.pānus ad caput cum lanatur. vel crinales vt caligē lanee vel linee. Accur.

b Pedulesq;.i.culcitra. Accur.

c Impilia.ad tegendū caput: vnde pileati.

d Odonum.i. camelorum. Accur.

e Ceruicalia. qbus cooperim⁹ ceruicem vel ea put fm Pu.vt dicē quod sub capite in lecto tenemus. Accur.

f Suas.l.tm: vt apparet.j.c.l.cuz ⁊ testamēto. ⁊.l.pediculis.§.item cuz quereretur.

g Habuerit. tpe testamēti: vt.§.e.l. si ita legatū.et de le.ij.l. Iperator.

h Vestis erunt. vt ⁊.§. eo.l.vestis.in fine.⁊.l.se. et.l.si. Accur.

i Feminini.in larga significatione.q̄nq; sec⁹: vt no.§. de leg.iij.l.seruis. Accursius.

Ornamenta muliebria. Glossa. Hic.§.tāgit illam partem rubrice que dicit de ornamentis legatis et est planissim⁹. sequēs autē.§.refpicit illam partē rubrice q̄ dicit de mundo legato.et dicit q̄ mundus muliebris est q̄ mulier sit mūdior. et ī eo mūdo cōtinent q̄dā q̄ nolant ī lēa alia aūt ⁊tinētur nūero ornamētorū q̄ similiter in lēa numerātur.nā est dēia inter mūdū et ornamētū.sicut ēsi mulier pōt esse mūda nō tū ornata vt solet ⁊tingere.l bis mulierib⁹ que se emūdauerint lote in balneo neq; se ornauerint.ita et eē aliqua mulier ex summo statū ornata/nō tū adhuc emūdata. Jtez habent loco ornamētorū margarite cōiuncte auro vl argēto parato ad mulierē ornādam.et etiā lapides pciosi cōiuncti cuz dicto auro vel argento.

cedunt que aut sterni aut injci solent:sed stragulas ⁊ bubolonicas que equis insterni solent nō puto vestis esse:⁊ fascie crinales pedulesq; et impilia vestis loco sunt: quia partem corporis vestiūt.alia causa est odonum: quia vsum calciamentorum prestant: ceruicalia quoq; nomine vestis cōtinentur.

¶ Si quis addiderit vestē suam: apparet de ea eum sensisse quam ipse in vsus suos habuerit. culcitre etiam vestis erunt. Jtem pelles capzine ⁊ agnine vestis erunt.

¶ Muliebri veste legata: ⁊ infantilem cōtineri ⁊ puellarum ⁊ virginum/pompo.lib.xrij.ad sabinum recte scribit.mulieres esse qēs dici quecunq; sexus feminini sunt.

¶ Ornamenta muliebria sunt quibus mulier ornatur veluti inaures/armille/viriole/anuli/preter signatorios: ⁊ oia q̄ ad alianem rem nullā parantur nisi corporis ornādi causa:quo ex numero etiā hec sunt aurum/gēme/lapilli/ qui aliam nullā in se vtilitatē habent.

¶ Mūdus muliebris est quo mulier mundior fit:continētur autez eo specula:matule: vnguēta: vasa vnguentaria: et si qua similia dici possunt: veluti labaciozisius ornamentorum hec vitte/mitre/⁊ semimitre/calautica/ acusve cum margarita quam mulieres habere solent: reticula/ crocufusia: si cut ⁊ mulier potest esse mūda non tamen ornata: vt solet contingere in his quę se mundauerint lote in balneo neq; se ornauerint.⁊ ecōtra est aliqua ex summo statim ornata non tamen emūdata. Mar-

in argento.§.j.et.§.ea.l.§.mundus.

Q Uāuis. ¶ Cassius. Legauit mihi titia vestes suas.certe cōtinētur legata oia q̄ sunt repta vel cōparata nole vestimētorū siue parata ad hoc tñ vt corp⁹ tegat̄ siue cōparata magis ornat⁹ gra q̄ corp⁹ tegat̄ et;idē si legauit mibi ornamēta sua,nā ea ⁊tinent legata ornamētorū gbus pncipaliē mulieres 2sueuerunt vti cā venustatis et ornat⁹.etiā si q̄dā eo⁹ ornamētorum pbēat mulieri aliū vsus p 2sequētiā.puta qr tegāt corp⁹.et ita magis ispici m⁹ pncipale q̄ 2ns.Ui.

Ex veste.id est ex numero vestis.

Magis ornat⁹, quia et vilis ita gereret.

Eo noie.f.vt corp⁹ tegat. D. vel numero vestis sit.

Uti.principaliter.

Eorum.ornamētor.

Tegāt.p 2sequētiā.

Q Uintus mutius. ¶ Cas⁹. Legauit mihi titi⁹ argentū suū factū.certe cōtinet vas argēteū.sed si legauit mihi oē argētū suū nō ⁊tinentur nūmi argētei. Imo et si legasset mibi argētum suū factū non ⁊tinerent nūmi argētei. Sz gd si legauit mibi omne argētū q̄ suū esset:non cōtinet illud argētū q̄ alij ei debent.qz nō est suū immo sibi debitū.non ēs videt suū esse q̄ vēdicare non posset. Quid si vt dictus est legauit mihi aurū vel argētū factū:certe nō ⁊tinet illud aurū vel argentū q̄ est cōfractū vel collisus.et ita cōmodevti eo non poterat. Quid si legauit mibi aurū q̄ suū esset cū mozeret:certe oē aurus fiet meū q̄ testōr potuit vendicare suū esse cū moz eē.si autē postēq legauit mibi dictū aurū legauit idē aurū alijs:tūc lterest quomodo legauit alijs.f.aut aio adimendi mibi:et tūc ego non habeo aurū imo scōi legata rij.aut nō aio adimendi

h Mulier ornatur.preter vestem:vt.j.ea.l.§.ornamenta.

i Jnaures.que in auribus pertusis suspendi solent:vt.§.de testamen. ad testium.

m Uiriole.vt buconcelli ⁊ canolete.

n Signatorios.in quo sunt caracteres:vt.§.de testa.ad testium.§.signum.⁊ facit.j.de vbo.signi.signatorius.

o Unguenta.contra.j.e.l.§.fin.Sol. multiplex est vnguentum:vt.§. eo.l.in argēto.§.i.⁊ facit.j.eo.pediculis.§.si.

p Uasa.§.de tri.legat.l.iij.⁊ de pe.le.l.nam quod.in pein.

q Lapides.innuit q̄ margarita sit lapis q̄ falsus est:vt.§.eo.l.⁊ si non sunt.§.fina. Sed dic q̄ verbū alij non implicat: + vt ⁊ no.§. de procura.l.non solum.§.queritur.

r Exemptiles.i.apti remoueri ab eo cui sunt adiuncti.Accur.

s Ut componantur.sic.§.de actio.empti.l.fundi.§.fina.⁊.j.de verb. obli.inter stipulantem.§.sacram.in fi.§.Jtez facit.§.de leg.iij.l.libtorū.§.i.⁊.§.fina.⁊.l.ligni.§.fina. Sed contra.in.d.l.libtorum.§.chartis.Solu.ibi.Accur.

t Ualitudinis.secus in eo quo fiunt mundiores femine:vt.§. eodem.

garita si non soluta sit vel qui alij lapides siquidē exemptiles sint: dicendum est ornamentorum loco haberi.sed ⁊ si in hoc sint soluti vt cōponant ornamētor loco sunt. q̄ si adhuc rudes sint lapilli / vel margarite/vel gēme: ornamētor loco non erunt:nisi alia mens fuerit testātis:qui hec quoq; q̄ ad ornamēta parauerat ornamentorū loco ⁊ appellatione comprehendi voluerit. ¶ Unguenta quibus valitudinis causa vngimur mundo non continentur.

Illud debet attendi ad quod res pncipaliter parat nō ad quod secūdario.hoc dicit Bartolus.

Paulus. Lex.xxiij.

Q Uāuis quedaz ex veste magis ornatus gratia q̄ vt corp⁹ tegatur equiparentur tamē quod eo noie sint reperta potius habenda esse vestis numero q̄ ornamentorū. Similiter ornamentorum esse cōstat quibus vti mulieres venustatis ⁊ ornatus causa ceperunt:neq; referre si quedā eorum alium quoq; vsum prebeāt: sicuti mitre ⁊ anademata. q̄uis ei corpus tegāt tamen ornamētorum non vestis esse.

Ulpianus. Lex.xxix.

Q Uintus mutius libro.ij.iuris ciuilis ita diffinit:argētum factum vas argenteum videri esse.

Illi cui legatur omne argentū nō debetur pecunia signata.b.d.Bar.

An cui argentū omne legatum est:ei nūmi q̄z legati esse videantur queritur.⁊ ego puto non contineri. non facile enim quisq̄ argenti mibi:⁊ tūc ego habeo medietatē auri ⁊ scōi legatarij aliaz medietatem: nisi testator voluisset me habere solidū aurū ⁊ scōos legatarios solidēz, tūc enim vni parti pcium auri.alij parti aurū assignat:vt.§.de le.j.si ita sit scriptum.⁊.l.si pluribus.si autē vt dictum est legauit mihi aurus factum omne aurū ad me ptinet ex quo auro aliq̄d est effectum siue id aurum esset paratum sua cā testatoris siue cā vsus alterius.secus si legauit mibi aurum infectum:quz tunc id videt legatum esse mibi q̄ eius testatoris existens ita factum vt eo auro non possit testator vti sine refectiōe ad rem ad quam comparatum est a testatore. Jtem ⁊ illud aurum videtur mibi esse legatū q̄ testator habebat numero infecti auri.si aut legauit mibi aurum vel argentum signatum.id videtur mibi legatū q̄ ei testatoris existēs aliqua forma est expressum siue impressuz.veluti quia impressa sunt in eo auro vel argento ea que sunt philippi imperatoris. puta caput et brachia ⁊ alia. Jtem nummismata videntur mibi legata in quibus erat impressa forma cesaris.et similia videntur mibi legata.argentum autem si mibi legasset non continentur scaphia:id est genera cingulorum de argento que testator non habebat numero argenti.scias etiam q̄ argentum factum ita diffinitur:scilz illud quod neq; in massa sit:neq; in lamina que est longa admodum baculi.nec in argento signato de quo modo diximus.neq; in supellectili.neq; in mūdo.neq; in ornamentis.Uiuia.

Aideri esse.facit.§.de leg.iij.l.libtorum.§.q̄d tamen cassius.⁊.§.eo. ⁊ si non.§.argento facto.⁊.j.ea.l.§.cui.⁊.§.si factum.

Non contineri.vt ⁊.§.eo.l.cum aurum.in pein.

+ Adē bo. glo.in aut. ex testamēto.⁊ ibi doctō C.§.col la.ex ⁊ bal. in.l.j.C. de bis q̄ a non bo.

UNIVERSIDAD DE SEVILLA

a ¶ Nam argēto, probat p quod videtur contineri ⁊ non cōtinetur ergo nec hic. Accursius.

b ¶ Non pōnteri. als deest nō. sed cū non melior est lfa: vt. j. §. fi. Accur.

c ¶ Argēto. i. credito, i. id quod testator habebat penes se ex causa crediti: puta sibi commodatum vel depositū vel pignori obligatuz. ad quod est. ff. de le. iij. qui habebat. Vel dic ecōtra q̄ est debitus testatoris: quod non est suuz licet sibi debitum. ad quod. j. eo. l. scribit. in prin.

d ¶ Non pōt. audi martinē: ergo mulier nō est domina fundi dotalis: vt C. de rei ven. l. doce. ⁊ facit. ff. de rei vē. l. soluz. §. j. ⁊. j. ea. l. §. cui legatus.

e ¶ Fractū. olino collisuz. ⁊ sic vitiatus vt eo vti cōmode non possimus.

f ¶ Commode. facit. j. de verbo. signi. l. nepos p culo. Accur.

g ¶ Eius. s. legatarij.

h ¶ Fiet. recta via: vt. j. de for. a titio. ⁊ sic petet.

i ¶ Suum esse. facit. ff. §. argento. Accur.

k ¶ Distributio. Duobus modis exponitur. primo distributio ei⁹ rei. i. auri facta est. s. in alios legatarios de eodē auro. naz refert fecerit h vltimo loco aliō adimēdi vel non. ad q̄d. ff. de leg. i. l. si ita scripsero. Sēdo distributio. i. alienatio iter vinos de eodē auro. nam tunc refert dicerit quod meuz erit an quod meū est. primo casu debet solū quando suū est tempore mortis: vt. ff. de leg. a. j. l. vi. ⁊ de leg. iij. l. nup. Jn secō sub distinguit fecerit spōte an necessitate. vt pīlo casu dicit non debeat. sic fit vt ar. ff. de le. iij. l. fideicō missa. §. si rem.

l ¶ Effectū. als effectum. als infectū. i. validum facum non priuatiue.

m ¶ Vsionis. i. vsus. sic ff. de leg. iij. l. cum quereretur. §. lana.

n ¶ Infecti nūero. i. paterfamilias p infecto habebat. Ajo. ad boc. ff. ⁊ si non sunt. §. argento. ⁊. ff. ea. l. in prin. ⁊. §. cuz aurum. ⁊. j. e. §. fi.

o ¶ Quod eius. s. testatoris cristēs. et q̄d dicit expressuz. i. impssum. ⁊ q̄d dicit philippi dic nomē impatoris: ⁊ sic in sequēti nummismate erat imago cesaris: vt in euangelio. Accur.

p ¶ Ventris causa. quia corrigia est pro ventre sustentando. Accur.

q ¶ Scaphia. boc scaphium huius scaphij genus cinguli quod non cōtinetur appellatione argenti cum nō argenti numero tenebat: vt hic. ⁊ arg. §. eo. ⁊ si non sunt. §. lectum. circa prin. l.

r ¶ Argentum. in masa aurea que dicitur placida.

s ¶ Lamina. s. longa quasi fustis. Accur.

t ¶ Jn suppellectili. cum non sunt vasa aurea propter seculi seueritatē: licet sint aurei lecti ⁊ similia: vt. ff. de suppel. le. l. iij. in prin. ⁊. §. fina. boc dic autē sec⁹. vt. ff. de suppel. leg. l. labeo. in prin. ⁊. sic non obstat. ff. eo. l. ⁊ si non sunt. §. argento.

v ¶ Jn mundo. Quid mundus sit: ⁊ quid ornamentum dicitur. ff. eodē. l. argumento. §. ornamēta. ⁊. §. mundus. ⁊. l. §. huius. Item quid suppeller dicitur. ff. de suppel. leg. l. labeo. ⁊ facit ad boc. ff. eo. cum aurū. in pri. ⁊. ff. in huius. l. prin. ⁊. §. j. ⁊. §. si factum.

numero nummos computat. naz argento facto legato / puto (nisi cuidēter cōtra senfisse testatorem appareat) nūmos nō contineri.

¶ Illud dicitur suū esse quod potest vēdicari. b. d. Bar.

¶ Argēto omni legato q̄d suuz esset sine dubio nō debet id quod in credito est. hoc ideo quia nō videtur suum esse quod vendicari non potest. ¶ Cum aurum vel argētum factum legatur si fractuz vel collisum sit: non cōtinetur. seruius enim ita existimat auruz vel argētum factum id videri: quo cōmode vti possumus. argentū autem fractum vel collisum non incidere in eam diffinitionez: sed infecto contineri.

¶ Qui legat aurū omne quod suū est legatario: illud debet q̄d testator potuit vendicare. hoc dicit.

¶ Cui legatum est aurum omne quod suum esset cum mozeret: ei omne aurum fiet q̄d tūc paterfamilias cum mozeretur vendicare potuit suum esse. sed si qua distributio ei⁹ rei facta est: tunc interest quomodo sit legatum. ¶ Si factū aurū legatum est: omne ad cū pertinet cui legatuz est: ex quo auro aliquid est effectuz / siue id sua siue alterius vsionis causa paratū effet: veluti vasa aurea: emblemata signa: aurum muliebre: ⁊ cetera que his reb⁹ sunt similia. sed si infectum legatum est quod eius ita factum est vt eo ad rē ad quaz comparatum est non possit vti sine refectiōe: quod q̄z ab eo patrefa. infecti numero fuerat: id videtur legatum esse.

¶ Argenti signati appellatione cōtinet q̄d est aliqua forma expressum. b. d.

¶ Si autem aurū vel argentum signatum legatum est: id paterfamilias videtur testamento legasse. quod eius aliqua forma est expressum. veluti que philippi sunt itēq̄z nummismata ⁊ similia. ¶ Ar-

¶ Cum in testamēto. ¶ Casus. Titius legauit mihi argentū quod paratum erat causa vsus sui testatoris / ⁊ vestem ⁊ supellectilem: q̄ritur quod argētum videatur causa vsus testatoris paratuz vt sic illud mihi debeatur: vtrum ne id argētum quod vice sui testatoris causa paratum testator parasset ad vsum quotidianum. an ⁊ si eas mēsas argēteas ⁊ eius gnis argētuz haberet quo ipse testator nō temere sine indistinēte vteretur: ⁊ soleret cōmodare ad ludos ⁊ ceteras apparitiōes? Et rñ. q̄z illud tāntū continet q̄d victus sui testatoris causa paratū est. Aluia.

r ¶ Sui. s. cz testatoris.

s ¶ Nō temere. i. indistinēte. vel. i. non ipse solus. ⁊ facit. ff. de leg. iij. l. huius vbanis. ⁊. l. ea tamen. et ff. eo. l. quintus. ⁊. l. argumēto. §. fi qs. ⁊. j. de dōb. signi. l. in lege.

¶ Si quādo. ¶ Casus. Titi⁹ habēs cādelabrū aureuz cui erat iniectum sigillum eneum legauit mihi aurū suuz factum. certe nō solum candelabrum pdictum mihi debebitur. s. ⁊ sigillū: q̄z sigillum est accessio cādelabri. si autem sint tales materie simul iniūcte in quibus dubiū sit vtra sit accessio vtri⁹. tunc ē effectū mādum est ex vsu ⁊ vsu rei. ⁊ ex consuetudine illius cui? erant. ⁊ q̄ dicit aureo cādelabro idē dicas in argēteo. Aluia.

3 ¶ Materia. vt sigillum eneum / candelabro aureo: vt. j. eo. l. pediculis. in prin. ⁊ facit i ea. l. §. fi. ff. eo. l. vestis. in prin. ⁊ l. ⁊ si non sunt. §. fin. ⁊. ff. de cōtrahē. empt. l. quid tamen. Accur.

a ¶ Estimādus est. vt eo legato cui cedit totum legari videatur: vt. ff. eo. ⁊ si nō sunt. §. pueniam⁹. ⁊. l. seq.

¶ Ags ita. ¶ Casus. Titius ita legauit vroi sue. do lego vroi mee mundum / ornamētum: seu que eius causa paraui. Certe debentur vroi omnia. i. mundus ⁊ ornamēta ⁊ omnia alia eiusdē vroie causa parata. nam verbuz seu videtur positum causa ampliandi legati ⁊ non minuēdi. sicuti ⁊ si ita legasset. do lego titio vina q̄ i

Inquādū dicit ter. accessionis cedere suo principali. concor. tex. cū glo. in. c. si laicus. et ibi Card. ⁊ ra. xxi. ni. et in regula accessionis. et ibi Dy. et philip. fili. de reg. iur. lib. vi.

gento legato nō putoventris causa habita scaphia cōtineri: quia argenti numero non habentur.

¶ Argentum factum recte quis ita diffinierit: quod neq̄z imassa: neq̄z in lamina: neq̄z in signato: neq̄z in suppellectili: neq̄z in mundo: neq̄z in ornamentis fit.

¶ Non videtur alicui causa paratuz q̄d cōmodandi habetur. b. d. Bar.

Alphenus. Lex. xxx.

Cum in testamento alicui argētum quod vsus sui causa paratuz esset legaretur. item q̄z vestis aut suppellex: quesitum est quid cuiusq̄z vsus causa videretur paratum esse: vtrum ne id argentum quod victus sui causa paratum paterfamilias ad quotidianū vsum parasset: an ⁊ si eas mensas argenteas et eius generis argentum haberet / quo ipse non temere vteretur sed cōmodare ad ludos et ad ceteras apparitiones soleret. magis placet quod victus sui causa comparatum est tantum contineri.

¶ Accessoriū cedit principali. b. d. Bar.

Florentinus. Lex. xxxj.

Si quando alterius generis materia auro argētove infecta fit: si factum aurum vel argentū legetur: ⁊ id quod infectuz est debet. vtra aūt vtriūs materie fit accessio visu atq̄z vsu rei cōsuetudinis patrissa. estimādū est.

¶ Dictio seu est ampliatiua. b. d. Bar.

Paulus. Lex. xxxij.

Si quis ita legauerit: vroi mee mundū / ornamēta: seu q̄ ei⁹ causa paraui do lego: placet omnia deberi sicut cuz ita legat: titio vina que in vrbe habeo seu in portu do lego: omnia deberi. hoc enim verbum scilicet seu / ampliādi legati gratia positum est.

¶ Minor intelligitur media. b. d. Bar.

Labeo. Lex. xxiiij.

Qui lancem maximam minorem minimaz relinque-

vrbe habeo seu in portu. quo casu debētur titio vina q̄ sunt i vrbe ⁊ que sunt in portu. Aluia.

b ¶ Omnia deberi. id est omnia sunt in obligatione nō in solutione tantum. ⁊ sic disiuncta pro coniuncta accipitur: vt. ⁊. ff. eo. l. qnt⁹. in fi. ⁊. j. de verbo. signi. l. sepe. Sed contra. C. de verbo. signifi. l. cū qdam. in fi. ⁊. ff. de iure do. l. plerūq̄z. in fi. ⁊. j. quā. dies lega. ce. l. cū illud. ⁊. ff. de cōtrahē. emp. l. si ita. qb⁹ dicit alterū deberi ad electionē debitoris. Sol. h in vbo seu: ibi in vbo autem. Vel fm Rog. cuz pcedit signū vniuersale disiuncta pro coniuncta ponitur vt hic. vt ⁊ ibi: omnis homo seu asinus currit. oportet enim omnem asinū currere vel vā fit. et facit. j. de nouā. l. a te. ⁊. ff. de leg. iij. l. ea tamen. Accur.

Qui lancem maximam. ¶ Casus. Titius moriens ⁊ relinquens in bonis suis vnam lancem maximam / et aliam minoz / ⁊ aliaz minimam ita legauit. Lancem meam minorem lego Titio. certe responsum est videri legatam lancem medie magnitudinis. et boc est verum si

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

rum si non apparet quam lancem er predictis voluit demonstrare testator: quia si illud appareret illa lanx deberet titio de qua testator sensit. Aiuianus.

a ¶ Medie. fic. §. de leg. j. l. legato generaliter. ſz certe immo minimam: vt §. de lega. j. l. ſi ita ſcriptum. in fine. ⁊ l. qui duos. ⁊. l. apud. §. ſeio. ⁊ de lega. iij. l. nummis. et j. de reg. iur. l. ſemper in dubijs. que ſunt contra. Solu. hic fuit vſus bis verbis. ego qui relinquo in bonis meis lancē maiorem minorem ⁊ minimaz/ lego minorē: ⁊ hoc innuit cuz dicit qui lancem mari. ⁊ c. et hec tria nominādo. vel hec erat ſua conſuetudo loquēdi. vt. §. de lega. j. l. ſi ſeruus plurium. §. fina. alꝰ minima deberetur: vel nō eſt hic dubium verbuz. nā ſicler exponit minorem: vt inſti. de liberti. §. libertinorum.

† Et pmiſſio in genere mediocritatem reſpicit. cōcor. c. lſas. cū gl. ſup ⁊. cleri cū. extra de ſt. ſbſtr.

Pediculis. ¶ Latus. Titius legauit mihi argentum ſuuz factum. certe continētur legato pediculi argentei qui ad modum pedū ſuſtinebant tabulam ad comedēdum forte: et etiam ſigilla ſiue ſigna enea iūcta dicī pediculis vt pulchriores pediculi videretur. et etiam omnia alia q̄ rediguntur ad cādē ſimilitudinē ſigillorꝫ eneorum. Aiuia.

b ¶ Pediculis. pediculi dicūtur q̄dam argentea ſuſtētacula quibus vaſa vel res q̄libet velut pedibus ſuſtentatur.

c ¶ Sigilla enea. id eſt ſigna de ere: dicuntur ſigilla a ſigno. olim enim propter verietatem que rem pulchriorem facit in argento faciebant quoſdam pictractus de ere. Azo. ⁊ facit. §. eod. l. ſi quando. et §. de leg. iij. l. heres. §. pe. ⁊. §. fina. ⁊ de acquirē. re. do. l. ſed ſi de meis. ⁊. l. quicquid. Accurſius.

Auro facto. ¶ Latus. Titius legauit mihi aurum ſuuz factum. certe continentur legato anuli aurei ⁊ gēme eiſdem anulis incluſe. nam be gemme ſunt dictorum anulorum. Item continentur cymbia argentea illigata cruſtis aureis. habebat enim teſtator vaſa habentia cruſtas aureas ⁊ ille cruſte habebant cymbia ſiue cingulos ſiue virgas de argento vt melius viderentur. Item continentur aurea ornamēta muliebria et margarite q̄ ita predictis ornamentis contexte ſunt vt potētior ſit aſpectus auri in his margaritis. Sed nunquid continentur in dicto legato emblemata aurea que erant in dictis lapidibus ⁊ in aſſidibus ⁊ quia poterant ſeparari ⁊ dictis lapidibus ⁊ aſſidibus: ⁊ gallus dixit ſimpliciter q̄ ſic. ⁊ quia ſimpliciter dixit ideo labeo improbauit dictū ſuū. poſtea autem tubero ait determinando improbationem labeonis et dicendo videri illud legatū quod teſtator habuit numero auri. vnde ſi dicta emblemata cum lapidibus vel aſſidibus quibus erant adiūcta teſtator habebat numero auri/ continebuntur in legato predicto. ſi autem non apparet an teſtator habuit eos lapides vel aſſides cuz emblematis aureis numero auri: non debebuntur ex dicto legato: nam eo caſu aurata ⁊ vaſa alterius materie incluſa auro. non ſunt habenda numero auri legati. Aiuianus.

d ¶ Auro facto. teſtator legauit aurum factum. Accur.

e ¶ Sunt. quando gratia anuli ſunt incluſe: vt. §. eo. l. ⁊ ſi non ſunt. §. pueianus. ⁊. §. fina.

f ¶ Cymbia. genus ornamenti.

g ¶ In his. margaritis.

h ¶ Emblemata. ſuperficies: vt no. §. eo. l. ſi gemma.

i ¶ Replumbari. i. plumbum quod contingit remoueri. ad qd eſt. §. eo. l. cum aurum. §. idem celſus. magis autem ſi non poſſunt ſeparari: ſz de hoc plus dubitabatur.

k ¶ Gallus ait. ſ. perperam.

l ¶ Tubero. quod labeo dixit determinans.

m ¶ Ait. ſ. tubero. ⁊ hoc caſu bene dixit gallus.

bat ita legauerat: lancē minoꝛem illi do lego: medie magnitudinis † videri legatam lancem reſponſuz eſt: ſi non appareat quam lancem ex his paterfamilias demonſtrare voluiſſet.

Paulus. Lex. xxxiiij.

Dediculis argenteis adiuncta ſigilla enea ceteraq̄ omnia que ad eandem ſimilitudinem redigi poſſunt: argēto facto cedunt.

¶ In legato auri facti veniunt gemme: et omnia que teſtator auri numero habuit. b. d. Bar.

¶ Auro facto annumerant gemme anulis incluſe: quippe hec anulozū ſunt/ cymbia argentea cruſtis aureis illigata: margarite q̄ ita ornamentis muliebribus contexte ſunt: vt in his aſpectus auri potentioꝛ fit: auro facto annumerātur. Aurea emblemata que in lapidibus paraſpidibuſq̄ argenteis eſſent et replumbari poſſent deberi gallus ait: ſed labeo improbat. tubero autem quod teſtator auri numero habuiſſet legatum videri ait. alioquin aurata et incluſa vaſa alterius materie auri numero non habenda. ¶ Argento potorio vel eſcario legato in his que dubium eſt cuius generis ſint conſuetudinem patriſſ familias ſpectandam eſſe in his q̄ certum eſt eius generis non eſſe.

¶ Quidā pzimipilaris vxori ſue argentum eſcarium legauerat: q̄ ſitum eſt cum paterfamilias in argento ſuo vaſa habuerit quibus etiaz potabat ⁊ edebat: an legato hec quoq̄ vaſa cōtinerent? Seeuola reſpondit contineri.

¶ Qui legat ornamenta ſua/ non videtur legare ea que habet cauſa vendēdi. hoc dicit Bartolus.

¶ Item cum quereretur de tali legato. hoc ampli filia mea dulciſſima e medio ſumito: tibiq̄ habeto ornamentum meū omne muliebre cum auro et ſi qua alia muliebria apparuerint: cuz teſtatrix negociatrix fuerit: an non ſolum argentuz quod in domo vel intra hozcum vſibus eius fuerit legato cedit: ſed etiam quod in baſilica fuerit muliebre? Reſpondi. ſi teſtatrix habuerit propzium argentum ad vſum ſuum paratum non videri id legatum qō negociandi cauſa venale proponi ſoleret: niſi de eo quoq̄ ſenſiſſe is qui petit probet.

¶ Ex aſpectu declaratur q̄ materia alteri nō accedat: ⁊ ſi dubium eſt conſuetudo teſtatoris inſpicitur. b. d. Bar.

n ¶ Habēda. et hoc caſu intelligelabeonē diriſſe: vt hic. et. §. e. l. et ſi nō ſunt. ij. rñ. et facit. j. de acquir. re. do. l. ſi de meis. et. l. quicqd. per totū.

¶ Argēto. ¶ Latus. Titius legauit mihi argētum ſuum potorium. i. quo vtebatur ad bibēduz. habebat idē titius argctum eſcarium. i. quo vtebatur ad eſcam ſiue ad comedēdum. habebat etiā q̄das vaſa argentea quibus ſm communē conſuetudinē et eſca et in potando vtebat. et ita dubium erat cuius gñis eſſent. i. vtrū de gñe argētei potorij mihi legat: an de gñe argētei eſcarij: nūquid dicta vaſa cōtinētur in meo legato? Et dicit q̄ ſic. ſi teſtator erat cōſuetus tenere et habere eaiter argētū potorium. et ita recurrim? in h dubio ad conſuetudinē patriſſa. Jn his autē q̄ certū eſt nō eſſe eius gñis. i. gñis argētei potorij mihi legati. nam inſpicim? conſuetudinē pfiſſa. et ſine vllo dubio non continebūtur in dicto meo legato. Et quod dixi in argēto potorio mihi legato idē pornia eſt ſi legaſſet mihi ſolummodo auruz eſcariuz ⁊ reperirētur in hereditate vaſa argētea de qb dubiū eēt cui generi eſſent. Sed qd ſi in dictis caſibus nō apparet conſuetudo pfiſſa? Certe ſi dubio cedēt legato dicta vaſa. ⁊ hoc cuenit de facto in pſona cuiuſdam primipilaris qui legauit vxori ſue argentuz eſcarium. Aiuia.

o ¶ Argento potorio. qd ſic dic vt. §. eo. l. in argento. in prin.

p ¶ Eſcario. ⁊ quid ſit b. §. eo. l. ⁊ ſi non ſunt. §. ſi cui eſcarium.

q ¶ Cuius gñis. vt quia talia ſunt quibus ſm cōmunē conſuetudinem: ⁊ in eſca ⁊ in potando quis vti pōt: vt. j. pzori. §. Accur.

r ¶ Conſuetudinem. No. in dubijs locum eſſe coniecturis ex conſuetudine: vt hic. ⁊. §. de leg. j. l. ſi ſeruus plurium. §. fina. non autem in certis: vt hic. ⁊. §. de lega. iij. l. ille. §. i. ⁊ de leg. j. l. iiij. ⁊ j. de verbo. oblig. l. continuus. §. cum ita. in fi. §. ⁊. §. de ſupellec. lega. l. labeo. §. ſed de bis. ⁊. l. qui veſtem. Accur.

s ¶ Quidam. vel primus adminiſtrans in rebus publicis. vel pzimipilum deferens: vt no. C. de epiſco. ⁊ de. l. quiſquis.

t ¶ Contineri. in dubio valet. ad qb §. de leg. j. l. ſi cui ſeruj. ⁊ de lega. iij. l. ſeruis vbanis. §. penul. ⁊. §. fi. ⁊ de tri. lega. l. fi. j prin. S3 ar. §. §. de fun. inſtru. l. q̄ſtū. §. ſi quis eodē iſtrumēto. ⁊ facit. §. pzori. §. Additio.

Pro ſolutione huius Jtij dic q̄ eſcariū eſt genus comphēdēs etiā potorium/ niſi aliud de mēte teſtatoris appareat. ſm Bar.

¶ Itē cum q̄reretur. ¶ Latus. Titia erat negociatrix ⁊ habebat argētum ad ornamēta muliebrum paratum venale i baſilica ſiue domo regis in qua ſingulares homines tenebant res ſuas ad vendendū. Itē habebat intra domū ſuam in horreo argētū deſtinatū vſibus ſuis: dicta titia fecit teſtamētū: ⁊ inſtituta ſibi herede ſcia filia ſua ⁊ gaio ſilio ſuo ita legauit dicte ſue filie: h ampli filia mea dulciſſima e medio ſumito tibiq̄ habeto ornamētū meū omne muliebre cum auro appoſito eidē ornamēto: ⁊ ſi qua alia muliebria apparuerint: nūc q̄rit an cōtineatur in dicto legato dictum argētum venale? Et dicitur q̄ non. niſi filia vel procurator ſuus probet ſenſiſſe teſtatricē etiam de argento venali.

v ¶ Item. ſcilicet reſpondet quod eſt. j.

x ¶ Cum apparuerint. accipe quere etur dico cum teſtatrix ⁊c.

y ¶ Baſilica. baſileos grece latine domus regis vbi ſtabant venalia.

z ¶ Muliebre. ſcilicet ornamentum.

a ¶ Non videri. nam videt reſtringere p hoc quod dixit meū: vt ⁊. §. eo. l. argumēto. §. ſi qs addiderit. ⁊. §. de leg. iij. l. cum q̄ref. §. lana. Sed qd ſi nō habebat? Reſpon. ola videtur legaſſe: ⁊ etiā quod debet: vt. j. e. l. ſcie. ⁊. l. titia. §. i. ⁊. §. de triti. lega. l. ſi in prin. ⁊. §. de lega. j. l. ſi cui ſerui. ⁊ facit. §. de penu. lega. l. nā qb. ⁊ de vſufruc. lega. l. q̄ſtali. §. i. ⁊ de lega. iij. l. q̄ſtū. §. j. ⁊. l. ſuos. §. fi. ⁊. §. e. l. cum in teſtamēto. ⁊. l. qnt. Accur.

UNIVERSIDAD DE HUELVA

¶ Meratio. ¶ Casus. Electrũ ẽ q̃dã materia facta ex argẽto et auro: vt insti. de rerũ di. §. si duoꝝ. titi⁹ ergo habẽs vasa de dicto electro ⁊ de argento. legauit mihi vasa electrina. nunqd dicta vasa q̃ erãt de argẽto et electro cõtinent in legato meo? et ꝓ ꝗ sic. si argentũ cedebat electro: sine erat ibi plus de argẽto q̃ de electro siue min⁹. vtrũ aũt argẽtũ cedat electro an electrũ argento ex aspectu dictorũ vasorum potest sciri. si autem non potest sciri per aspectũ ilꝓiciẽdũ ẽ ⁊ vtroq;. i. l quo numero habuit ea vasa testator. ⁊ vtrum in numero argẽti fui quod alis habebat. an l numero alterius siue electri. vt primo casu nõ cõtineant in legato meo dicta vasa inscẽo sic. Eiuia.

a ¶ Electrum. pciosa materia q̃ iungitur argento ad faciendum vas.

b ¶ Ex aspectu. id ẽ quod sit preciosi⁹ fm. R. Sed arg. §. ē. eo. et si nõ sint. §. fi. Sed ibi erat certum quo numero habuit.

c ¶ In vtroq; numero. s. argenti et electri. et fa. §. ea. l. §. i. in fi. et. l. si qñ. et j. in fi. huius. l.

¶ Labeo. ¶ Casus. Legauit labeo vxori sue neratie vestẽ et mundũ muliebrem omnes et ola ornamenta muliebria/ ⁊ lana/ ⁊ linũ/ ⁊ purpurã/ ⁊ verficolorias facta infectaq; oia ⁊ cetera que ei vxori legauit que difficile est ꝗ numerare. ⁊ decessit dictus labeo. nũc q̃ritur vtrum sola lana verficolozia. i. tincta in alium colorem debeat vxori. an ola lana siue sit tincta siue non. ⁊ videt q̃ sola lana tincta debeatur vxori ex eo q̃ ꝓmo simpliciter nominauit lanas ⁊ postea subiunxit verficolozia facta ꝗ facta. ⁊ sic videtur restrinxisse vt sola lana verficolozia debeatur. sed tamen non est verum immo debetur legataria lana tincta ⁊ nõ tincta. nas ⁊ si non adiecisset de verficolozis nihilominus deberentur etiam verficolozia. multiplicatio enim verborum nõ necessaria non mutat substãtiam rerum. ⁊ hec vera sunt si nõ apparet defunctum voluisse restringi precedẽtia per illud verbum verficolozia. quia tunc deberetur sola lana que est verficolozia. i. tincta in alium colorem. Eiuianus.

d ¶ Labeo. nomen testatoris. Accur.

e ¶ Verficolozia. id est ea quoꝝ color est mutatus: vt. §. de leg. iij. l. si cui lana. §. proinde queritur. Accur.

f ¶ Sed nõ mutat. videbatur restringi lana ad tinctã tm̃. ꝑ quo erat. §. de fun. instru. ⁊ instru. le. l. cum delamionis. §. cui fundum. ⁊. §. quidam. que sunt contra. sed tamen secus est: vt hic. ⁊ plene no. §. de fun. instru. l. quesitum. §. i. ⁊ concor. huic. §. de supellec. leg. l. legata. in princi. Item nota hic q̃ abundans cautela non operat aliquid vt addat vel minuat vel vitiet. sic. C. de testa. l. testamentũ. ⁊. j. de regu. iur. que dubitatiõis. ⁊. §. man. l. qui mutuam. ⁊. C. de fideicõ. l. non recte. et. §. pro socio. l. sed si dadiecit. Sed arg. contra. §. de vsur. l. si stipulatus.

g ¶ Debebuntur. lane ergo nomen etiam tinctam continet: vt hic. Sed contra. §. de leg. iij. l. si cui. §. fane. circa prin. Sol. hoc hic voluit testator ⁊ est certum; ⁊ hoc propter signum vniuersale quod proposuerat cui simile no. §. eo. §. si quis ita leget. Tertij vt Roge. dicunt hoc vetum naturali inspecta significatione videlicet nulla adhibita voluntatis interpretatione + cui ob. l. contraria: illud constat tinctam cõtineri appellatione lane: vt. o. l. si cui. §. i. ⁊ facit in auc. de referenda.

¶ Titia. ¶ Casus. Titia legauit septitie mũdũ muliebrẽ q̃rit vtrũ l dicto legato contineant ornamenta ⁊ monilia in qb⁹ insunt gẽme ⁊ margarite ⁊ anuli ⁊ vestis coloziaꝝ verficoloziaꝝ? ꝓ q̃ nõ. immo cõtinet illud q̃ paratũ erat titie ad lauandam vel balneandam eã. Sed pone q̃ titia dicta legauit eidẽ septitie laures. i. anulos aptos ad deferẽdũ ⁊ auribus in qb⁹ erant due margarite ⁊ duo clẽchi. ⁊ duo smaragdi. ⁊ postea eisdem inauribus detraxit dictos clẽchos. numquid amodo debẽtur septitie inaures? Et respon. q̃ sic. si nihilomin⁹ manẽãt inaures. Quis margarite detracte sint. i. dicti clẽchi. Item qd si legauit septitie predicte ornamẽtum mammillarũ qõ ipa titia solebat portare circa pect⁹ compositũ ex. xxxiiij. chilindris. ⁊ ex. xxxiiij. tympanis ⁊ margaritis. ⁊ postea extraxit de dicto ornamẽto quattuor ex chilindris et sex de margaritis: numquid dicte legatarie debebit dictum ornamentum mãmillarus nihilominus? Respõ. q̃ idẽ est in hoc casu quod in superiori. s. vt nihilomin⁹ debeatur. Eiuia.

b ¶ Coloziam. que est naturalis coloris: vel alba vel nigra: sed verficoloziaꝝ que est tincta: vt. §. de lega. iij. §. cui. §. proinde. Accursius.

i ¶ Balneare. quo indiget cum lauatur vel balneatur: vt. §. e. argumento. §. mundus. Accur.

k ¶ Inaures. id est anulos q̃ deferũt mulieres in auribus qui continẽtur appellatiõe ornamẽti: vt. §. eo. argumẽto. §. ornamento.

l ¶ In gbus. essent subaudi.

m ¶ Margarite. appellat ergo hic gẽmas margaritas in larga significatione. nam in stricta et proꝑia aliud est: vt. §. e. ⁊ si non sint. §. fi. sic. §. e. argumento. §. fi.

n ¶ Smaragdi. qui gemmarum numero sunt: vt §. eo. ⁊ si non sint. §. gemme. Accur.

o ¶ De alio. scz casu sequitur cum quedam ꝛc.

p ¶ Mammillarum. nominatiue. als mãmillarum: ⁊ dicit a mãmillis.

pupil. lib. alter. contil. xxxi. iij. parte.

¶ Meratius proculum refert ita respondisse: vasis electrinis legatis nihil interesse quantum ea vasa de quibus queritur argẽti aut electri habeant: sed vtrum argentum electro an electrum argento cedat: id ex aspectu vasorum facilius intelligi posse: q̃ si in obscuro fit: inspiciendum est in vtroq; numero ea vasa is q̃ testamentum fecerit habuerit.

¶ Enumeratio specierũ non restringit genus precedens. b. d. Bar.

¶ Labeo testamento suo neratie vxori sue nominatis ita legauit vestem mundum muliebrem omnes ornamẽtaq; muliebria omnia/ lanam/ linum/ purpuraꝝ/ verficolozia facta infectaq; oia ⁊ cetera: ſz non mutat substantiam rerũ non necessaria verborũ multiplicatio: quia labeo testamento lanã ac de indeverficolozia scripsit: quasi desijt lana tincta lana cẽ. detracto q̃ verbo verficolozia: nihilominus etiam verficolozia debebuntur. si non appareat aliam defuncti voluntatem fuisse.

¶ Mundo muliebri legato argẽtũ balneare debetur. b. d. Bar.

¶ Titia mũdum muliebrẽ septitie legauit: ea putabat sibi legata ⁊ ornamẽta: ⁊ monilia in quibus gemme et margarite sunt: ⁊ anulos ⁊ vestem tam coloziam q̃ verficoloziam: quesitũ est an hec omnia mundo continerentur: secuola respõdit ex his que proponerẽtur dũtaxat argentum balneare mũdo muliebri contineri.

¶ Accessorio extinctio non extinguitur principale. b. d. Bar.

¶ Item cuꝝ inaures in quibus due margarite clenchi et smaragdi duo legasset: ⁊ postea clenchos eisdem detraxisset: ⁊ queretur an nihilominus detractis clenchis inaures deberentur. respondi deberi si manẽãt inaures: q̃uis margarite his detracte sũt. de alio idem respondit: cum quedam ornamenta mammillarum ex chilindris. xxxiiij. et tympanis et margaritis detraxisset: et xxxiiij. legasset: et postea. iiij. ex chilindris. et. vj. de margaritis detraxisset.

¶ Veste legata inspicitur cõsuetudo testatoris. b. d. Bar.

Homponius. Lex. xxxv.

Inter vestem virilem ⁊ vestimenta virilia nihil interest: sed difficultatem facit mens legãtis: si ⁊ ipse solitus fuerit vti quadam veste que etiam mulieribus cõueniens est. Itaq; ante omnia dicendum est eam legatam esse de qua senserit testator non que reuera aut mulieribus aut virilis sit. nã ⁊ quintus mutius ait scire sequendam senatoꝝ muliebribus senatoriis vti solitum: qui si legaret muliebrem vestem: non videretur de ea sensisse: qua ipse quasi virili vtebatur.

¶ Qui legat aurum suum / intelligitur nam circa pectus portabatur. Accur.

¶ Intercessio voluntatis vetum cti q̃ et q̃b⁹ modis interpretet. vide ad longum p bar. l. l. §. de vul. et

a ¶ Electrinis. pciosa materia q̃ iungitur argento ad faciendum vas.

b ¶ Coloziam. que est naturalis coloris: vel alba vel nigra: sed verficoloziaꝝ que est tincta: vt. §. de lega. iij. §. cui. §. proinde. Accursius.

c ¶ In gbus. essent subaudi.

d ¶ Labeo. nomen testatoris. Accur.

e ¶ Verficolozia. id est ea quoꝝ color est mutatus: vt. §. de leg. iij. l. si cui lana. §. proinde queritur. Accur.

f ¶ Sed nõ mutat. videbatur restringi lana ad tinctã tm̃. ꝑ quo erat. §. de fun. instru. ⁊ instru. le. l. cum delamionis. §. cui fundum. ⁊. §. quidam. que sunt contra. sed tamen secus est: vt hic. ⁊ plene no. §. de fun. instru. l. quesitum. §. i. ⁊ concor. huic. §. de supellec. leg. l. legata. in princi. Item nota hic q̃ abundans cautela non operat aliquid vt addat vel minuat vel vitiet. sic. C. de testa. l. testamentũ. ⁊. j. de regu. iur. que dubitatiõis. ⁊. §. man. l. qui mutuam. ⁊. C. de fideicõ. l. non recte. et. §. pro socio. l. sed si dadiecit. Sed arg. contra. §. de vsur. l. si stipulatus.

g ¶ Debebuntur. lane ergo nomen etiam tinctam continet: vt hic. Sed contra. §. de leg. iij. l. si cui. §. fane. circa prin. Sol. hoc hic voluit testator ⁊ est certum; ⁊ hoc propter signum vniuersale quod proposuerat cui simile no. §. eo. §. si quis ita leget. Tertij vt Roge. dicunt hoc vetum naturali inspecta significatione videlicet nulla adhibita voluntatis interpretatione + cui ob. l. contraria: illud constat tinctam cõtineri appellatione lane: vt. o. l. si cui. §. i. ⁊ facit in auc. de referenda.

h ¶ Mihi. fc. §. eo. vestis. in prin.

s ¶ Aut virilis. scilicet ab initio. nam constitutione. s. animi et vsu fit de muliebri virilis: ⁊ ecõtra vt hic. ⁊ arg. §. eo. vestis. §. fi. ⁊. j. de dona. inter vir. ⁊ vxor. sed si vir. in prin.

t ¶ De ea. immo contra: vt. j. de verbo. obliga. l. si mihi. §. si stipulatus. Solu. non sic in promissis solius promittẽtis: sicut in his solis et solius legantis mens inspicitur. Item contra. §. de suppellec. leg. l. labeo. §. verum si ea. sed certe virilis et muliebris vestis non genere vel substantia: sed vsu et destinatione distinguitur sicut fundus: vt. §. de leg. i. plane. in fin. ⁊. l. quod in rerum. §. i. ⁊ in domo: vt. §. commu. predio. si ꝗs duas. et facit ad. l. §. de lega. iij. item legato. et. §. eod. quintus. circa pri. Accursius.

Scribit.

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

SCribit. ¶ Casus. Titius dedit aurum aurifici vt aurifex faceret ei vnū vas pone. postea fecit testū h̄ titi⁹ ⁊ vxori sue legauit aurum suū oē ⁊ decessit: nūc q̄rit an dictū aurū aurifici datū debeat vxori: ⁊ dixerit quint⁹ muti⁹ q̄ nō. Itē dixit ⁊ eidēm vxori nō debet illud q̄ ei testatori deberet ab aurifice si ab eodē aurifice ei testatori nō esset repēsum dictū aurū. i. ad pōdus restituturū. ¶ Sōpōni⁹ aūt dixit ⁊ dictus predicti quintū muti⁹ est ex pte verū: ⁊ ex pte falsum. ⁊ est verū q̄tū ad id q̄ dixit q̄ntus mutius de eo q̄ predicto testatori deberet ab aurifice si ab eodē aurifice ei testatori nō esset repensum dictus aurū: ⁊ est verū dico. vt nō debeat vxori cui legauit testator oē suū aurus: ⁊ q̄ de eo q̄ de testatori debet sine dubio etiaꝫ puta ex stipulatu dicendū est q̄ nō ptinet ad vxorē predictā: vt puta si testator stipulatus fuerit ab aliquo libras auri puta. c. cū illi testatoris non sit adhuc factus dictū aurum ex stipulatione testatori debitū: id cēm q̄ suus esset legauit vxori testatoris: nō autem illud q̄ in actione haberet: est autē dictū predicti quintū muti⁹ falsum in aurifice si aurū deberit aurifici testatori vt ex eo auro aliquid sibi tē faceret: est falsum dico: q̄ nihilominus vxori debetur: naꝫ adhuc erat apud testatorē pōnum dicti auri: si aūt testator deberat aurū aurifici vt nō tātū ex eo auro fieret sibi cōpusculū/ꝫ etiā ex alio auro tunc nō debet dictū aurū vxori: q̄ pōnum ei auri trāsiuit ad aurificē. nā quasi pmutationes vidēt fecisse testator cuꝫ aurifice. ſ. de auro predicto ipsius testatoris ad cōpusculuꝫ q̄ debebat facere testatori aurifex ex dicto auro testatoris et ex alio auro vt dictum est.

¶ Item scribit quint⁹. Titius habēs. v. pondo siue libras auri cā vxoris sue paratas ita dixit ⁊ testamēto suo: q̄ cūq̄ vxoris cā paratū est id heres meus det dicte vxori mee ⁊ postea vēdidit idē testator vnam de dictis. v. libris: ⁊ ita in bonis ei⁹ nō fuerūt q̄prehense tpe mortis sue nisi q̄tuor libre auri de dictis. v. nūc q̄ritur an hēs teneat dicte vxori ad integras. v. lib. auri: Et ōr q̄ sic. distinguē tñ aut dictus testator in h̄ alienauit dictā libra q̄ diminuere vellet legatū q̄ reliqt vxori: aut necessitate aliqua rei forte familiaris. ¶ Primo casu repellit mulier doli exceptione si petat integras. v. libras scēo nō: immo ipso iure debent ei integre. v. libre. ⁊ h̄ola q̄ illeguait p vba pteriti tpis vl pñtis: ſecus si p vba futuri tpis puta lego vxori mee aurū q̄ eius cā paratū erit: nam tunc hꝫ in se dictum vbū erit demonstrationē ꝑditionale: ⁊ argumētū. i. ꝑditionē q̄ arguit ⁊ restringit legatū. ſ. vt nō debeat vxori nisi illud aurū q̄ inuenit in bonis tpe mortis testatoris. Ciuianus.

a ¶ Repensum. i. restitutum ad pondus: vt. §. de contraben. emp. quod sepe. §. in bis.

b ¶ Suum. boc expone vt. §. de le. iij. cum ancille.

c ¶ Quatenus. i. q: ⁊ facit. §. loca. l. in naue. ⁊ de leg. iij. l. qui habebat. in pnin. ⁊ §. e. l. quintus. §. argento. ⁊ arg. §. de ꝑbē. emp. l. si quaꝫ rem. aliꝫ incipit fabinus.

d ¶ Pondo. parata cā vxoris. Item no. q̄ bic pondo libra notat. ⁊ sic dem quod potest vendicari. h. d. Bart.

Lex. xxxvi.

SCribit ¶ quintus mutius si aurū suū oñe paterfa. vxori sue legasset: id aurū q̄ aurifici faciendū dederit: aut q̄ ei deberetur si ab aurifice ei repēsus[a] non esset muliери nō debet. ¶ Sōpōni⁹ ait hoc ex pte verū ⁊ ex pte falsuꝫ: nā de eo q̄ debet sine dubio (vt puta si auri libras stipulatus fuerit) hoc aurū q̄ ei deberet ex stipulatu nō ptinet ad vxorē: cū illi factū adhuc non sit. id cēm q̄ suū[b] esset nō quod in actione haberet legauit. in aurifice falsum est si aurus dederit ita vt ex eo auro quid aliud sibi faceret. nā tunc lꝫ apud aurificē fit aurū: oñiū tñ nō mutauit: manet tñ ei⁹ q̄ dedit: ⁊ tñ vide tur mercedē pstatur[c]. p opa aurifici p q̄ eo perducimur vt nihilominꝰ vxori debeat. q̄ si aurus dedit aurifici vt nō tñ ex eo auro fieret sibi aliq̄ cōpusculum: ſ ex alio: tūc oñiū q̄tenus[d] transit cius auri ad aurificēꝫ: (quippe q̄si permutationem fecisse videat) ⁊ hoc aurum non transibit ad vxorem.

¶ Legatum factum cū demōstratione presentis temporis alienatione rei nō extinguitur ipso iure: ſ ope exceptionis si alienatio est volūtaria: secus si necessaria. Itē secus si legatum est factum cum demōstratione futuri temporis. Bartolus.

¶ Itez scripsit q̄ntus mutius si maritus vxori cuꝫ baberet. v. pōdo[e] auri legasset ita: aurū quod cunqꝫ vxoris causa paratum eēt vti heres vxori daret / etiam si libra auri inde venisset[f] ⁊ mortis tpe amplius q̄ quatuor libre nō deprehenderent[g] / in totis. v. libris heredē eē obligatum: q̄m articulus[h] est/ pñtis tpis demōstrationē in se continet. q̄ ipsum quantum ad ipsaꝫ iuris obligationem ptineat recte dicet. i. vt ipso iure heres sit obligatus. verum sciendum est si in hoc alienauerit testatoꝫ inde libra q̄ diminuere vellet ex legato vxoris suc: tunc mutata voluntas defunctī locuꝫ faciet dolī mali exceptioni: vt si persequeret mulier in petendis. v. libris exceptione doli mali sibi submoueat[k]: sed si ex necessitate aliq̄ compulsus testatoꝫ non q̄ vellet diminuere ex legato: tūc mulieri ipso iure. v. libras auri debebunt: nec doli mali exceptio nocebit aduersus petentem[l]. q̄ si ita legasset vxori: aurum q̄ ei⁹ cā paratū erit: tunc rectissime scribit q̄ntus muti⁹ vt hec scriptura habeat i se demōstrationē[k] legati ⁊ argumētuꝫ. idēq̄ ipso iure alienata libra auri āplius q̄tuor pōdo nō remanebūt in obligatione[l]: nec erit vtendum distinctione qua ex cā[m] alienauerit testatoꝫ.

¶ Quando legatur certū pondus auri liberatur debitor estimationem soluendo: tamen ipsum aurum est in condemnatione ⁊ obligatione. Bartolus.

Paulus. Lex. xxxvii.

QIte amice mee cū qua fine mendacio vixi: auri pondo quinqꝫ dari volo. q̄ro an heredes ad pstationē integrā materie auri: an ad pciū: ⁊ q̄ātū ad pstandū cōpellēdi sint: ¶ Paulus rñdit aut auꝫ ei de quo q̄ritur pstari oportere: aut pciū auri q̄ātū cōputari potest[n]. Itē q̄ro fi lite cōtestata p̄tor ita pronunciauerit vt materia pstet: an tutores audiendi sint ab hac sñia pupillum[o] aduersus quē pnūciatū ē apud successores ei[p] in integrum restituere volentes: ¶ Paulus rñ. p̄tor q̄ aurū legato certi ponderis materiam pstari iuffit: recte[q] pnunciasse videri.

¶ Legato poculo aureo/ꝫ nullū aureus poculū inueniātur in bonis legātis: debet tamen aliud poculum alterius materie.

Scuola. Lex. xxxviii.

[a] Ex quo volūt: ⁊ si pstēt pciū debent pstare tātū q̄ātū oparī pōt dictū aurum. §. pouc q̄ hēdib⁹ nō soluentibus titia egit §. eos ⁊ litē fuit cum eis ⁊ testata: ⁊ decessit relicto hēde quodā pupillo cui tutores dedit: ⁊ p̄tor coā quo fuit lis ⁊ testata pronunciauit vt materia predicti auri pstetur dicto pupillo hēdi titie: tutores aūt volūt in integrū restituere dictū pupillū aduersus dictā sñam/ nung d possint: Et ōr q̄ nō: ⁊ h̄ fm glo. cōes: ego autem credo q̄ dictus pupillus erat vnus de heredibus testatoris ⁊ non titie legatarie: ⁊ ideo volebant tutores pro eo in integruꝫ restitutionem: q̄ in sñia videbatur ei ablata potestas soluendi p sua parte estimationis auri: cum in sñia contineretur tñ de materia auri/ ⁊ nō de estimatione: sed non habet locum restitutio: cum adhuc iusta estimatio possit solui. Ciuianus.

[b] Suum. boc expone vt. §. de le. iij. cum ancille.

[c] Quatenus. i. q: ⁊ facit. §. loca. l. in naue. ⁊ de leg. iij. l. qui habebat. in pnin. ⁊ §. e. l. quintus. §. argento. ⁊ arg. §. de ꝑbē. emp. l. si quaꝫ rem. aliꝫ incipit fabinus.

[d] Pondo. parata cā vxoris. Item no. q̄ bic pondo libra notat. ⁊ sic pondo ⁊ libra idem sunt.

[e] Inde venisset. i. ex illis quinqꝫ libris vendidisset vnam libram.

[f] Deprehenderetur. in bonis defuncti.

[g] Articulus. facit. §. eo. l. si ita.

[h] Submoueat. imo ipso iure videt liberat⁹: vt. §. de leg. j. l. si ita scriptū. Sol. ibi ponit ipso iure. i. equo ⁊ naturali: q̄si diceret euidēt ablatum: hic pro mero stricto iure ponit: hec autez significatio frequenter/ tlla autē raro luenit: vt. j. de sol. stichō. §. natural. fm. R. sed certe in. §. naturalis / ponit ius naturale pro naturali obligatiōe: dic q̄ ibi i l. §. ademit exp̄sse/ hoc tacite: ⁊ de illa exp̄ssa dic vt no. §. de bis q̄ in test. deleu. l. j. in pnin. Accur.

[i] Petente. ſ. mulieres. ⁊ facit. §. de lega. iij. l. si deicōmissa. §. si res. ⁊ l. q concubinā. §. stich⁹. ⁊ l. vxorem. §. testō. ⁊ l. iulia n⁹. §. pe. ⁊ §. fi. ⁊ l. nup. ⁊ l. his vbis. i pn. ⁊ j. e. l. medico. ⁊ §. de lega. j. l. i. ⁊ v. ⁊ vi. ⁊ j. de excep. do. l. apud celsuꝫ. §. pterea. ⁊ j. de adi. le. l. fuū. ⁊ l. rem legatā. ⁊ de qdi. ⁊ demō. l. filie. §. fꝫ si ita. Accur.

[k] Demōstratione. futuri pñs non pñtis q̄ magis ōr ꝑditio: vt. §. de le. j. l. vi. ⁊ q̄ subijcit argumentū. i. cōditionem quē arguit et restrigit legatū. Alij dicunt. i. pbationes pro eo petendo.

[l] In obligatiōe. q: deficit cōditio in ea libra.

[m] Ex cā. i. ex necessitate vl vōlūtate q̄ fit supra. ⁊ facit. j. de do. excepti. l. apud. §. pterea. ⁊ de condi. ⁊ demon. l. filie. §. fi. ⁊ l. si iā. ⁊ j. de adi. leg. l. cū seruō. si aūt nō dixit est vl erit: sed simpliciter dixit seruos meos: tunc serua q̄ dicitur. §. e. l. si ita.

[n] Itie. ¶ Casū. Scio fecit testū ⁊ ita i eo dixit: titie amice mee cuꝫ q̄ sine mēdacio vixi volo dari. v. pondo auri: ⁊ decessit postea. nunc queritur an hēdes ei⁹ sint compellēdi ad pstādū titie integra. v. pōdo aur: an ad pciū: ⁊ ad quantū pciū: Et ōr q̄ possunt pstare q̄ volūt: ⁊ si pstēt pciū debent pstare tātū q̄ātū oparī pōt dictū aurum. §. pouc q̄ hēdib⁹ nō soluentibus titia egit §. eos ⁊ litē fuit cum eis ⁊ testata: ⁊ decessit relicto hēde quodā pupillo cui tutores dedit: ⁊ p̄tor coā quo fuit lis ⁊ testata pronunciauit vt materia predicti auri pstetur dicto pupillo hēdi titie: tutores aūt volūt in integrū restituere dictū pupillū aduersus dictā sñam/ nung d possint: Et ōr q̄ nō: ⁊ h̄ fm glo. cōes: ego autem credo q̄ dictus pupillus erat vnus de heredibus testatoris ⁊ non titie legataria: ⁊ ideo volebant tutores pro eo in integruꝫ restitutionem: q̄ in sñia videbatur ei ablata potestas soluendi p sua parte estimationis auri: cum in sñia contineretur tñ de materia auri/ ⁊ nō de estimatione: sed non habet locum restitutio: cum adhuc iusta estimatio possit solui. Ciuianus.

[o] Pupillum. heredem titie.

[p] Eius. ſ. pretoris.

[q] Recte. ⁊ tamen adhuc iusta estimatio posset solui: vt. §. de lega. j. l.

† Als ici pit: qnt⁹ mutius.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK

nõ amplius. §. cum bonoꝝ. ꝛ de vsufru. leg. l. gfiali. §. fin. ꝛ. l. fundi. ꝛ de leg. ij. l. titia seio. in prin. ꝛ de leg. j. l. si domus. §. qui ꝓfitet. Sed arg. ff. in ea. l. §. cum alicui.

Sic. ¶ Casus. Titius fecit testm ꝛ ita in eo dixit: ꝓmitto fidei heredi ꝛ meoꝝ vt dent seie amice mee dulcissime poculũ aureũ qõ elegerit ꝛ decessit: in hereditate aũt sua nõ inueniuntur nisi trulle. i. vasa ad bibendum habentia colluꝝ nodosum: ꝛ cyphi ꝛ modioli ꝛ phiale: vnde queritur an seia predicta possit eligere ex his speciebꝰ? Et ꝓ: q sic: cum omnia potui parata dicant poculꝛ. Ainianus.

a ¶ Eligere. ls non sint aureũ: non ego verbum aureũ a testatore expressum restringit generaliter poculi. sic. §. de vino leg. l. fi. in princi. ꝛ. §. de lega. j. l. si cui serui. ꝛ. §. c. pediculis. §. quidam.

Lex. xxxix.

Onamentoꝝ appellatione vestem muliebrem nõ cõtineri: nec errorem heredis[b] sui ius mutasse respondi.

Scuola. Lex. xl.

Otia testamento item codicillis multas species tam argenti q̃ vestis specialiter[c] per fideicõmis. reliquit. quero an non alie species legato cedant q̃ que in hereditate inuente essent? Rñ. ea cedere que inuẽte essent: de ceteris cauendum (vt si inuente fuerint) prestari eas.

Optio legata intelligitur de his que sunt in hereditate si reperiũtur: aliꝰ de his que venduntur. b. d. Bart.

¶ Sempronie pie hoc amplius coopertoria tibiana[a] ꝛ tunicas tres cum palliolis que elegerit[d] vari[e] volo. quero an ex vniuersa veste: id est ex sinthesi[f] tunicas singulas[g] ꝛ palliolas sempronia eligere possit? Respondi. si essent[h] tunice singule cum palliolis relicte: ex his[i] duntaxat eligi posse. q̃ si non essent[l] heredem vel tunicas ꝛ palliolas ex sinthesi prestaturum[m]: vel verã estimationem[n] earum.

Ex his. Not. restringi larga verba testatoris propter eius mẽtẽ que talis presumitur. arg. §. de leg. ij. l. vnum. §. si rem. ꝛ §. eo. l. scie.

Non cẽnt. in testatoris bonis.

Prestaturum. nõ ergo nullum: ꝛ sic est contra. §. in princi. huius. l. ꝛ de lega. j. l. si domus. ls in illis de certis rebus sensit: hic non.

Estimationem. Not. aliõ: scz estimationẽ pro alio solui. sic. §. eo. l. titie. cum suis concordan. ls q̃ erit hec estimatio cum in genere sit relictum? Rñ. q̃ ipsa eliget illud quod estimabitur.

Contigerit. id est si viuerero.

Simautem. i. si non viuero: siue habeas non: siue desit.

Dei. vt crucem. fm Hug. sed certe hoc tempore rpõ non venerat in virginẽ: vnde dic quãdã imaginem.

Patria. f. sua.

Statui. i. erigi ex subscriptione qua cõtinebat q̃ ipse fecerat fieri.

Argẽtea. immo videtur quod minus ẽ vt neuem: vt. §. de le. j. l. si ita. in fi. ꝛ de le. iij. l. nummis. Sol. fm. R. fauoꝛ ẽ religionis. ar. §. de religi. sunt pfone. Itẽ legatarij dignitas qui ꝓ deus vel tẽplum. ar. §. de le. j. l. si seruus plurium. §. fi.

Dona. id est huiusmodi signa dei: de quibus dicitur insti. de re. diui. §. nullus.

Ex his. Not. restringi larga verba testatoris propter eius mẽtẽ que talis presumitur. arg. §. de leg. ij. l. vnum. §. si rem. ꝛ §. eo. l. scie.

Non cẽnt. in testatoris bonis.

Prestaturum. nõ ergo nullum: ꝛ sic est contra. §. in princi. huius. l. ꝛ de lega. j. l. si domus. ls in illis de certis rebus sensit: hic non.

Estimationem. Not. aliõ: scz estimationẽ pro alio solui. sic. §. eo. l. titie. cum suis concordan. ls q̃ erit hec estimatio cum in genere sit relictum? Rñ. q̃ ipsa eliget illud quod estimabitur.

Contigerit. id est si viuerero.

Simautem. i. si non viuero: siue habeas non: siue desit.

Dei. vt crucem. fm Hug. sed certe hoc tempore rpõ non venerat in virginẽ: vnde dic quãdã imaginem.

Patria. f. sua.

Statui. i. erigi ex subscriptione qua cõtinebat q̃ ipse fecerat fieri.

Argẽtea. immo videtur quod minus ẽ vt neuem: vt. §. de le. j. l. si ita. in fi. ꝛ de le. iij. l. nummis. Sol. fm. R. fauoꝛ ẽ religionis. ar. §. de religi. sunt pfone. Itẽ legatarij dignitas qui ꝓ deus vel tẽplum. ar. §. de le. j. l. si seruus plurium. §. fi.

Dona. id est huiusmodi signa dei: de quibus dicitur insti. de re. diui. §. nullus.

Si vroꝛi. ¶ Casus. Titius legauit vroꝛi sue mundum muliebrem: queritur quid in legato continetur. ꝛ dicitur q̃ ea tantum continentur que ex his in mundo contentis fuissent tradita causa vtendi vroꝛi a viro: non autem indistincte omnia que possent contineri in mundo: si autem diceremus contineri indistincte omnia que possent contineri in mundo maxima captio esset heredum testatoris si ipse testatoꝛ erat vascularius aut faber argentarius: nam omnia vasa deberentur vroꝛi que habebat venalia: in quibus forte emendis causa lucri posuerat totum suum. ¶ Cum ita legatũ. Titius deposuit apud me quattuoꝛ marcas argenti. Item commodauit seio quattuoꝛ scutellas argenteas ꝛ postea fecit testamentum: ꝛ ita in eo dixit. argentum quod in domo mea erit cum moriaꝛ lego gaio: ꝛ postea decessit: nunc queritur an videatur legatum gaio dictum argentum commodatum et depositum: ꝛ dixit offilius q̃ non. ꝛ cassellius dixit idem de argento predicto commodato: sed de argento deposito dubitauit. Labeo autem distinxit in dicto argento deposito: scilicet aut erat depositum presentis custodie causa: aut perpetue custodie causa. Primo casu debetur dicto legatario. Secundo non: et est ratio quare debetur in primo casu: quia dicta verba testatoris quod in domo mea erit ꝛc. sic accipi solebant siue solent debere esse ꝛc. id est dicta verba testatoris argentum quod in domo mea erit cum moriaꝛ ꝛc. exponuntur/ id est argentum etiam quod in domo mea esse debet: predictum autem argentum depositum debet esse in domo testatoris: id est debet intelligi esse in domo testatoꝛis cum fuit depositum presentis custodie causa. Sed quid si dicꝰ testatoꝛ legauit dicto gaio argentum quod in fundo tusculano cum moreretur testatoꝛ habuisset idem testatoꝛ: ꝛ postea antẽq̃ moreretur idem testatoꝛ fecit transferri in dictum fundum centum marcas argenti vt ibi perpetuo esset: nunquid illud argentum sic translatum debebitur legatario? Et dicitur q̃ sic: non autem ei debetur si sine iussu testatoꝛis esset translatum in dictum fundum tusculanũ. Ainianus.

Ex his.

a ¶ Eligere. ls non sint aureũ: non ego verbum aureũ a testatore expressum restringit generaliter poculi. sic. §. de vino leg. l. fi. in princi. ꝛ. §. de lega. j. l. si cui serui. ꝛ. §. c. pediculis. §. quidam.

b ¶ Heredis. q̃ soluit vel fuit ꝓfessus extra tus muliebrem vestez: vt ꝛ. C. de iur. ꝛ fac. igno. l. cum testamẽtuꝝ: secus si in iure: vt. §. de cõfes. l. non fatet. Item nec testatoris error facit tus: vt. §. ô sup. leg. l. labeo. sed vniuersitatis sic vel principis: vt. §. de offi. pfi. l. fi. ꝛ. §. de sup. leg. l. iij. §. fi. Item facit. §. de vsufru. leg. l. sticho. ꝛ. §. c. l. argumento. §. ornamenta. ꝛ de leg. ij. l. vnuꝝ. §. si rem. ꝛ de leg. j. l. si domus. §. j.

c ¶ Elegerit. f. sempronia.

d ¶ Tibiana. a loco sic dicta. Accur.

e ¶ Vari. f. gfialiter. q̃ ex his etiam q̃ testatoris non erant cõpetere sibi electionem putabat legataria. Accur.

f ¶ Sinthesi. a loco sic dicti.

g ¶ Singulas. f. reꝰ.

h ¶ Singulas. f. reꝰ.

i ¶ Si essent. in testatoris bonis.

k ¶ Ex his. Not. restringi larga verba testatoris propter eius mẽtẽ que talis presumitur. arg. §. de leg. ij. l. vnum. §. si rem. ꝛ §. eo. l. scie.

l ¶ Non cẽnt. in testatoris bonis.

m ¶ Prestaturum. nõ ergo nullum: ꝛ sic est contra. §. in princi. huius. l. ꝛ de lega. j. l. si domus. ls in illis de certis rebus sensit: hic non.

n ¶ Estimationem. Not. aliõ: scz estimationẽ pro alio solui. sic. §. eo. l. titie. cum suis concordan. ls q̃ erit hec estimatio cum in genere sit relictum? Rñ. q̃ ipsa eliget illud quod estimabitur.

o ¶ Contigerit. id est si viuerero.

p ¶ Simautem. i. si non viuero: siue habeas non: siue desit.

q ¶ Dei. vt crucem. fm Hug. sed certe hoc tempore rpõ non venerat in virginẽ: vnde dic quãdã imaginem.

r ¶ Patria. f. sua.

s ¶ Statui. i. erigi ex subscriptione qua cõtinebat q̃ ipse fecerat fieri.

t ¶ Argẽtea. immo videtur quod minus ẽ vt neuem: vt. §. de le. j. l. si ita. in fi. ꝛ de le. iij. l. nummis. Sol. fm. R. fauoꝛ ẽ religionis. ar. §. de religi. sunt pfone. Itẽ legatarij dignitas qui ꝓ deus vel tẽplum. ar. §. de le. j. l. si seruus plurium. §. fi.

v ¶ Dona. id est huiusmodi signa dei: de quibus dicitur insti. de re. diui. §. nullus.

x ¶ Si vroꝛi mundus. quid sit mundus: dic vt. §. e. argumento. §. mundus. Accursius.

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010

a ¶ Er bis.mūdo contentis.
b ¶ Tradita.idē si destinata: vt.ff.de le.iij.l.itē legatarius.§.itē Iterest. si aūt nil datū vel destinatū ē tenere: quantū ad eius vsum sufficit: vt.ff. de le.iij.l.cum quereretur.§.lana.in fi.

Captiosi, tenda est.

c ¶ Captionē.q aliqñ.z de transac.l.cū aquiliana.et de ff.ben.empti.l.in lege.
d ¶ Vascularius. q facit vasa in qb⁹ cōtinent pticnentia ad mundū z vendit. Item dicit faber cuꝫ sit largū vbū: vt.j.de verbo.sig.l.ferri.§.j.
e ¶ Depositum. Quidaꝫ dicūt ab alio depositū vel cōmodatum apd se testatorem: pto quibus est.j.l. ptori.in prin.z.§.j.z q dicit a se.l.legatū.§ melius dicas a se depositum apud aliuꝫ: vel cōmodatum alij.
f ¶ Idem cassellius.l.nō deberi.
g ¶ Custodie. quasi possit habere testator: qñ vult: ꝫ in commodato secus nisi vsum pficiat cōmodatarius: vt.ff.cōmo.l.in cōmodato.§.licut.
h ¶ Thesaurus. impropric dicit thesaurus hic vt z als.ff.de rei ven.l.a tutore. Et no.q ā perpetuitatis cā vel quasi inde amouentur non videtur esse: als sic.vt.ff.de leg.j. l.bmōi.§.legatuꝫ. z de legā.ij.fi ita.cum suis concordantiꝫ.
i ¶ Solebat. Sic ergo futurū ponit pto preterito: sic.j.de verbo.sig.l. verbum erit.
k ¶ Habuisset.testator.
l ¶ Urbe.l.roma.
m ¶ Sine iussu.i.non iussu.ad qd.ff.de le.ij.l.cum ita legatur.in prin.
n ¶ Translatum.vt ibi petuo sit.

Ex ff. ter. ifero q indefinitū qñ ēz trahit ad futuꝫ. bar. in.l.si ita.j. de au.z ar. leg.in.l.si.q res pigno. oblig. por. vbi de ldefinita ofone plene tractat.

Dictio legatus esset: ea tantummodo deberi offilius z labeo respondent que ex his[a] tradita[b] vtendi causa vxori aviro fuissent. aliter enim interpretantibus summam foze captionem[c] si vascularius[d] aut faber argentarius vxori ita legasset.

¶ Argentum quod est depositum vel commodatum vt habeatur de proximo: in domo esse videtur. Bar.

¶ Cum ita legatum esset: argentum quod in mea domo erit cum moriar: offilius nec quod depositum[e] est a se: nec quod commodatum reliquisset argentum: legatum videri respondit. idem cassellius[f] de commodato. labeo qd depositum esset ita deberi. si presentis tantū custodie[g] causa non perpetue: veluti si depositus thesaurus[h] esset: quia illa verba qd domi mee erit / sic accipi debere esse solebat[i]. z hoc pzobo atteius seruium respondisse scribit cui argentum quod in tusculano fundo cum moreretur habuisset[k]/legatum esset: z quod anteq̄ moreretur ex vrbe[l] in tusculanum iussu testatoris translatum esset deberi. contra foze si sine iussu[m] translatum[n] esset.

¶ Oratio indefinita restringitur ad p̄sens tempus. Bartolus.

Scuola. Lex.xlij.

Medico suo contubernali[o] z communium expeditionum comiti inter cetera ita legauerat: argentum viatoriū[p] meuꝫ dari volo. quesitum est cum paterfamil. in diuersis temporibus reipu. causa abfuerat: quod viatoriū argentum in hoc legato comp̄hensum esse videatur? Respon. quod habuisset argentum viatorium eo tempore cum testamentum[q] faciebat deberi.

o ¶ Contubernali. qui secum in castris cohabitabat: vt.ff.commo.l.rē. §.in exercitu. Accur.
p ¶ Testamentum. si ota inspici presens seu testamenti tēpus: vt.ff.de le.ij.l.nomē.§.i.z.l.vxorem.§. testamento.z.l.nuper.§.bis verbis.in princip.z.j.titu.j.l.aurelius.§.ij.z.ij.z.l.fi.§.fin.z.ff.de consti.pecu.l.

¶ Dictio hoc amplius legati dationē inducit. Bartolus.

¶ Vxori sue testamento ita legatū ē: semp̄ tonie domine mee hoc amplius argētū balneare: quesitum est an etiam id argentū quo diebus festis in balneo consuevit vti / legato cedat? Respon. omne legatum[q] videri.

¶ Legato generis non derogatur p legatum speciei inualidum. b.d. Bar.

¶ Mulier decedens ornamenta legauerat ita: scie amice mee ornamenta vniuersa dari volo. Eodem testamento ita scripserat: funerari me arbitrio mei viri volo: z inferri mihi[r] quecunq̄ sepultere mee causa feram ex ornamentis[s] lineas duas ex margaritis: z viriolas[t] ex smaragdis: sed neq̄ heres: neq̄ maritus cuꝫ humi corpus daret ea ornamenta que corpori iussus erat adijci[u] dederunt. quesitum est vtrum ad eam cui ornamenta vniuersa reliquerat pertineāt/an ad heredes? Respon. non ad heredes: sed ad legatariam pertinere[x].

¶ De liberatione legata.

Titulus.iij.

¶ Potest legari alicui res sua quaz debet alteri actione personali: vel si est alteri obligata. hoc dicit.

Ulpianus. Lex.j.

Omnibus debitoribus ea que debent etiam recte legantur[y]: licet domini eorum sint. Julianus scripsit si res pignori data legetur debitori a creditore valere[z] legatum: z habere eum actionem vt pignus recipiat priusq̄[a] pecuniam soluat. sic autem loquitur Julianus quasi debitum debeat lucrari[b]. sed si alia testantis voluntas fuit[d] z ad hoc peruenit ea que debent. Sed quid si dicit? titius nō promiserat mihi dictos seruos: sed obligauerat mihi pro decem pone: z ego legaui ei eas: certe valet legatum: siſ z habebit actionem contra heredē meum vt recipiat seruos pignoratos priusq̄ soluat pecuniam: non autē liberatur ppter hoc a debito: nisi hoc voluisset testator: q: tunc bene liberaretur a debito / sicut liberaretur si debitor luisset pignus soluēdo creditori pecuniaz. Uiuianus.

¶ Dicit.q ab alio depositū vel cōmodatum apd se testatorem: pto quibus est.j.l. ptori.in prin.z.§.j.z q dicit a se.l.legatū.§ melius dicas a se depositum apud aliuꝫ: vel cōmodatum alij.
f ¶ Idem cassellius.l.nō deberi.
g ¶ Custodie. quasi possit habere testator: qñ vult: ꝫ in commodato secus nisi vsum pficiat cōmodatarius: vt.ff.cōmo.l.in cōmodato.§.licut.
h ¶ Thesaurus. improprie dicit thesaurus hic vt z als.ff.de rei ven.l.a tutore. Et no.q ā perpetuitatis cā vel quasi inde amouentur non videtur esse: als sic.vt.ff.de leg.j. l.bmōi.§.legatuꝫ. z de legā.ij.fi ita.cum suis concordantiꝫ.
i ¶ Solebat. Sic ergo futurū ponit pro preterito: sic.j.de verbo.sig.l. verbum erit.
k ¶ Habuisset.testator.
l ¶ Urbe.l.roma.
m ¶ Sine iussu.i.non iussu.ad qd.ff.de le.ij.l.cum ita legatur.in prin.
n ¶ Translatum.vt ibi petuo sit.

¶ Medico. ¶ Casus. Titi? p̄sa.diuersis tpibus reipubli.causa abfuerat: z secuꝫ duxerat seium medicū: z in quali betvice aduocauerat se dictus titius de vasis argēteis in via necessariūs: postea fecit testm̄ z dicto medico inter cetera ita legauit argentū viatorium meū dari volo scio medico meo z tubernali z comiti cōmunium expeditionuꝫ: z postea decessit: nunc querit quod argentū viatoriū videat esse cōprehensum in hoc legato? z dicit q debet medico oē argentum viatorium qd testator habebat eo tpe cum faciebat testm̄. ¶ Vxori. Titius legauit ita vxori sue: semp̄ tonie mee dñe/hoc amplius lego argentum balneare: certe continetur legato non solum illud argentum quo vtebat titius in balneo dieb⁹ nō festiuis: sed etiam illud quo vtebatur titius in balneo diebus festiuis.

¶ Mulier. Titia decedens ornamēta ita legauit scie. Scie amice mee volo dari vniuersa ornamenta mea: z postea ita scripsit in eodem testō. volo me funerari arbitrio viri mei: z volo mihi vel mecū inferri in sepultura quecūq̄ sepulture mee causa ferā vsq̄ ad sepulturā ex ornamentis meis: ſcz lineas duas ex margaritis meis z viriolas ex ex smaragdis meis: z postea decessit dicta titia testatrix: maritus aūt suus z heredes sui titie non sepeliuerunt cum ea testatricis ornamēta predicta que corpori testatricis iussi erant adijcere: id est duas lineas margaritarum et ex viriolas smaragdorum: nunc q̄ritur ad quem debeant ptinere: vtrū ad seiam cui ornamēta vniuersa reliq̄rat: an ad hēdē? Et rñ.q ad seiaz debent pertinere. Uiuianus.

¶ Dicit.q ab alio depositū vel cōmodatum apd se testatorem: pto quibus est.j.l. ptori.in prin.z.§.j.z q dicit a se.l.legatū.§ melius dicas a se depositum apud aliuꝫ: vel cōmodatum alij.
f ¶ Idem cassellius.l.nō deberi.
g ¶ Custodie. quasi possit habere testator: qñ vult: ꝫ in commodato secus nisi vsum pficiat cōmodatarius: vt.ff.cōmo.l.in cōmodato.§.licut.
h ¶ Thesaurus. improprie dicit thesaurus hic vt z als.ff.de rei ven.l.a tutore. Et no.q ā perpetuitatis cā vel quasi inde amouentur non videtur esse: als sic.vt.ff.de leg.j. l.bmōi.§.legatuꝫ. z de legā.ij.fi ita.cum suis concordantiꝫ.
i ¶ Solebat. Sic ergo futurū ponit pro preterito: sic.j.de verbo.sig.l. verbum erit.
k ¶ Habuisset.testator.
l ¶ Urbe.l.roma.
m ¶ Sine iussu.i.non iussu.ad qd.ff.de le.ij.l.cum ita legatur.in prin.
n ¶ Translatum.vt ibi petuo sit.

¶ Medico. ¶ Casus. Titius promisit mihi fictum z pamphilū seruos suos: ego aūt fecī testamentuꝫ z legaui ei ipsos seruos: vel ppter eos liberationem: certe valet legatuꝫ: ſz titius sit dñs fictbi et pāpbili predicti: olb⁹ cm̄ debitoribus recte legantur ea que debent. Sed quid si dicit? titius nō promiserat mihi dictos seruos: sed obligauerat mihi pro decem pone: z ego legaui ei eas: certe valet legatum: siſ z habebit actionem contra heredē meum vt recipiat seruos pignoratos priusq̄ soluat pecuniam: non autē liberatur ppter hoc a debito: nisi hoc voluisset testator: q: tunc bene liberaretur a debito / sicut liberaretur si debitor luisset pignus soluēdo creditori pecuniaz. Uiuianus.

o ¶ Contubernali. qui secum in castris cohabitabat: vt.ff.commo.l.rē. §.in exercitu. Accur.
p ¶ Testamentum. si ota inspici presens seu testamenti tēpus: vt.ff.de le.ij.l.nomē.§.i.z.l.vxorem.§. testamento.z.l.nuper.§.bis verbis.in princip.z.j.titu.j.l.aurelius.§.ij.z.ij.z.l.fi.§.fin.z.ff.de consti.pecu.l.

¶ Dictio hoc amplius legati dationē inducit. Bartolus.

¶ Vxori sue testamento ita legatū ē: semp̄ tonie domine mee hoc amplius argētū balneare: quesitum est an etiam id argentū quo diebus festis in balneo consuevit vti / legato cedat? Respon. omne legatum[q] videri.

¶ Legato generis non derogatur p legatum speciei inualidum. b.d. Bar.

¶ Mulier decedens ornamenta legauerat ita: scie amice mee ornamenta vniuersa dari volo. Eodem testamento ita scripserat: funerari me arbitrio mei viri volo: z inferri mihi[r] quecunq̄ sepultere mee causa feram ex ornamentis[s] lineas duas ex margaritis: z viriolas[t] ex smaragdis: sed neq̄ heres: neq̄ maritus cuꝫ humi corpus daret ea ornamenta que corpori iussus erat adijci[u] dederunt. quesitum est vtrum ad eam cui ornamenta vniuersa reliquerat pertineāt/an ad heredes? Respon. non ad heredes: sed ad legatariam pertinere[x].

¶ De liberatione legata.

Titulus.iij.

¶ Potest legari alicui res sua quaz debet alteri actione personali: vel si est alteri obligata. hoc dicit.

Ulpianus. Lex.j.

Omnibus debitoribus ea que debent etiam recte legantur[y]: licet domini eorum sint. Julianus scripsit si res pignori data legetur debitori a creditore valere[z] legatum: z habere eum actionem vt pignus recipiat priusq̄[a] pecuniam soluat. sic autem loquitur Julianus quasi debitum debeat lucrari[b]. sed si alia testantis voluntas fuit[d] z ad hoc peruenit ea que debent. Sed quid si dicit? titius nō promiserat mihi dictos seruos: sed obligauerat mihi pro decem pone: z ego legaui ei eas: certe valet legatum: siſ z habebit actionem contra heredē meum vt recipiat seruos pignoratos priusq̄ soluat pecuniam: non autē liberatur ppter hoc a debito: nisi hoc voluisset testator: q: tunc bene liberaretur a debito / sicut liberaretur si debitor luisset pignus soluēdo creditori pecuniaz. Uiuianus.

¶ Legātur. vt insti.de le.§.si quis debitori. Accur.
z ¶ Dñi. vñ cōi rōne videbat nō valere: vt insti.de le.§.si rē legatā.z.ff. de le.ij.l.meuius.§.pe.in fi. Accur.
a ¶ Valere. valet ē in ppria re legataruꝫ: z sic ē ff.C. de le.l.ppias.z alie plures. Sol. valet rōne iuris qd hz testator: vt.ff.de leg.j.l.si domus.§. fi.z.l.senatus.§.fi.
b ¶ Priusq̄. qd als nō esset: vt.ff.de pig.act.l.si rem.§.omnis.
c ¶ Lucrari.f.legatarius co q̄ fit legatum ei pignus. Accur.
d ¶ Fuit.f.q omnis obligatio remittatur: qd presumitur ꝑm.R.quod non placet: z aliud est in cautione: z est ratio differentie: vt no.ff.de pac. l.labeo.z.l.posq̄.

UNIVERSIDAD DE HUELVA

Sed nunqd dict' pr̃ cui legani liberationē tanq̃ pii z tanq̃ fideiussori pōt agere ꝗ bēdē meum/etiā eo nolente filij etiā liberet. i. vt ipse pr̃ liberet p acceptila. vt sic acceptilatio prosit filio: z placebat qbusdā ertendēdā act. ex testō ꝗ heredē meum: eousq. i. interim. s. vt liberet p acceptila. pr. z reddebāt talē rōnē: qr videtur patris interesse integrū pmanere. s. ius eius: ꝗ patris qō hz in succedēdo filio. ꝗ si post emancipationē cōcessisset filio peculium. Labeo aūt cōditor huius. i. ita dicit. Ego labeo contra sentio putans ego idē nihil quicq̃ amplius pre standū patri ex bmōi scriptura testamentij quaz scripturaz fuit eidē patri legata liberatio q̃ vt nihil pstetur p eū patrē beredi ex eo qō prestaturus eidē ꝗ heredi fuerat si fibi liberatio nō esset relicta. z ita dico dictū patrē nō posse petere vt ipse liberetur p acceptilationem vt sic filius fu' liberetur. nec etiam potest petere vt filius directo liberetur: z B dicit hic. ꝗ. cum. l. sequenti. Siuianus.

patrem pacto liberandum esse ne etiam filius liberetur: z parui inquit refert si fit aliquid i peculio die legati cedente necne: securitatem enim pater per hoc legatum consequitur maxime inquit cū rei iudicande tempus circa peculium spectetur. huic patri similem facit iulianus maritū cui vxor post diuortium liberationem dotis legauit: nam et hūc licet die legati cedente solendo non sit legatarius esse: z vtrūq̃z ait solutum repetere non posse. Ꝗz est verius quod Marcellus notat patrem repetere posse. nō dum enim erat debitor cum solueret. maritum non posse: q̃ debitum soluit. patrem enim et si quis debitorem existimauerit: attamen loco esse conditionalis debitoris quem solutum repetere posse non ambigitur. Sed si damnatus sit heres filium liberare: non adiecit Iulianus vtrū acceptilatione filius: an pacto sit liberandus. sed videtur hoc sentire quasi acceptilatione debeat liberari: que res patri quoq̃z prodesset. quod obtinendum est nisi euidenter approbetur contrarū sensisse testatorem: id est ne filius inquietetur nō pater: tunc enim acceptilatione cum non liberandum sed pacto.

Si liberatio relinquit ei q duob' iuribus tenet ab vtroq̃z liberandus ē in duabio nisi aliter sit actum. b. d. Bar.

Idem Iulianus scribit si pro filio pater fideiusserit eiq̃z liberatio sit legata cum pacto liberādum quasi fideiussorem: z non quasi patrē: et iō de peculio posse conuenirī. hoc ita demuz putat si dūtaxat quasi fideiussorem / non quasi patrem eus voluerit testator liberari ceteruz si et quasi patrem de peculio erit liberandus.

Labeo. Lex. vij.

Post emancipationem vero filij eatenus pater actionem habebit quatenus aliquid ex peculio aut in rem verso prestaturus effet. id enim legatozū nomine ad patrem pertinebit quod eius interest.

Q. vnus potest ad successionem alterius venire in estimando interesse nō debet inspici. Bartolus.

Illud queri pōt an eo quoq̃z noie pr̃ ex testamēto agere possit vt etiam filius actione liberet: quibusdam consq̃z extendendaz actionem placebat: qr patris interesse videtur si peculiū filio post emancipationem concessisset: ius eius integrum pmanere. ego cōtra sentio: nihil quicq̃z amplius prestandum patri ex huiusmodi scriptura testamēti putans q̃ vt nihil ex eo qō prestaturus heredi fuerit prestet.

Affricanus. Lex. viij.

On solum aūt qō debetur annum de peculio vt de in rē v̄ so ppetuo tenetur: vt no. ā. qñ act. de peculio. qñ ōr ꝗ pr̃ tenet de peculio sed ligit deducto eo qō fibi z suis debet a filio. bar. in. l. si ff. iofamil. ij. ā. solu. ma.

a Pacto. vt fideiussor. vt. ā. e. l. ꝗ. q̃ si fideiussori. cui filius est: vt. j. ō vb. ob. cum alius. in prin.

b Liberetur. nam si acceptilatio fieret fideiussori etiaz non liberaretur: vt j. de accepti. l. z p iusiurādum. z fideiussori. z B innuit: ꝗs quomodo patri pōt accepto ferri cum ptorio iure teneatur: vt. j. ō accepti. l. an inutilis. ꝗ. fi: Rñ. deducit in stipulatione aquiliana: vt instit. qui. mo. tol obli. ꝗ. j.

c Parui refert. quoad hoc qr vtrobiq̃z pater cōuentus hz exceptī. pacti. refert tamen si velit repetere: vt. j. notari potest. z quantuz ad aliū: vt. j. eo. l. videamus.

d Spectetur. vt. ā. de pecu. l. quesitum. in prin. z. j. qui. ex cau. in poss. ea. l. fulcinius. ꝗ. si quis. vñ si nunc non egeat pacto/qz nihil fit in peculio. tunc poterit agere. Accursius.

e Maritum. quondam.

f Vxor. quondam.

g Post diuortiū. bona grā factū qō plerioz faciunt. vt. ā. ō dona. inter vi. z vxo. l. cum hic status. ꝗ. fi diuortium.

h Legatariū. qr filius diues est: vt. j. ad. l. fal. q̃rebat. ꝗ. si cuz debitori. ꝗ I patre secus: qz non ē legatarius fi nihil est in peculio: vt. j. e. l. videamus. in quo ē ꝗ B similitudo: Rñ. si sunt vl erant soluendo. Item in opponendo pacti beneficio.

i Non posse. Ꝗz cū liberatio marito sit legata: z pactū factū: z sic ppetuam hz exceptionē. q̃ postea solutū repetit: vt. ā. de cōdi. indebi. si non sortē. ꝗ. adeo. q̃ ē ō. Sol. hic ad tps + fuit liberatio relicta: qō potuit: vt j. e. l. non solum. ꝗ. j. z sic est in diem debitor: vñ non repetit: vt. ā. de cōdi. insti. l. in diem. secus in patre: qui nihil interim hz qñ nihil est in peculio: vel hic fuit legata liberatio ppetuo: ꝗs nō ob cām q̃ locum non habuit vel cessauit ꝑm Ā. z o. z Bug. Vel dic q̃ hic non erat adhuc pactū factum nec forte aliquid legatū ei: z tunc concor. ā. de condi. insti. l. qui nomine. z. l. seq.

+ Nō tñ liberatus ad illū tps remanet obligatus. bal. l l. cū ḡs. vij. col. C. ā. ui. et fac. igno. bar. et alex. in. l. fi. ꝗ. pcura. ā. rem ra. habe.

k Repetere posse. immo videtur q̃ non: vt. ā. de condi. institut. l. si iscum quo. q̃ est contra. Sol. ibi nomine filij: hic fuo. argu. ā. de consti. pecu. l. j. in fine. z. l. ij.

l Debitor. Not. patrem non debere nisi quatenus est in peculio: vt. j. eo. videamus. z. ā. de pecu. l. quotiēs. ꝗ. si semel. z C. ne filius pro patre. l. j.

m Existimauerit. falso tamen vt modo nota.

n Stan ambigitur. vt. ā. de condi. insti. l. sub conditione.

o Non pater. i. vt filius non conueniatur: pater fic.

p Sed pacto. pſonali. z ita si filius fuerit emancipatus pater + infra

q Fideiusserit. qō pōt. vt. ā. qō iussu. l. j. ꝗ. j. z econtra filius pro patre. vt. j. de fideiuſ. si dubitetur. ꝗ. filius.

r Liberari. Ꝗz quid in dubio plumitur: Rñ. q̃ etiā quasi patrē voluerit liberare: qz pnioreз c. vt j. de act. z ob. l. arrianus. z quia in testamētis plenius z c. vt. j. ō regu. iur. in testamentis. z fic est. ā. de iure dot. dotem. z facit ā. ea. l. in prin.

s Post emancipatio nemō filij. cuius patri legata est liberatio vt fideiussori: z vt patri: vt. ā. l. priori. i fine. z dic idem z ante emancipationem.

t Actionez. ex testamēto contra bēdē vt liberet pacto: vt. ā. l. priori. ꝗ. idē iulianus.

v Prestaturus. heredi: z hoc si hēs nō liberat.

x Intererit. s. aliqñ pro iure emancipationis. R. Vel dic plane dicit actione ex testamento.

y Filius. non solum pater.

z Ius eius. s. patris: qō ē in succedēdo filio vt patronus liberto: vt instit. quib. mo. ius pa. po. solui. ꝗ. preterea.

a Sentio. accipe. j. putans z c.

¶ Casus. Si titi' hz mihi. rr. possum ei remittere integra. rr. z ptez.

Si is qui. Titi' pmi sit dare scio sticbum aut pamphilum sub alterna tione: z sic ē eius electio. i. titij debitoris: seius autē postea fecit testamētum. z instituto sibi bēde damnauit eūdem bēdem vt non peteret sticbum a dicto titio debitore: certe valet legatum z hz heres liberare titium p acceptila. q̃ acceptilatio liberabit eundem debitorem a. r. etiam. nam acceptila. comparatur solutioni: z quemadmodum liberetur debitor si sticbum soluisset heredi/ita debet esse liberatus p dictam acceptila. sed z si eum qui debebat. r. testatori damnatus sit a testatore heres liberare in. rr. certe nihilominus liberandus est in. r. nam si liberetur p acceptila. in. rr. in dictis. r. liberabitur: in toto enim continetur pars. Sed si dictus seius instituit sibi duos heredes z damnauit vnum ex eis vt soluereт creditori suo testatoris valet legatum propter coheredem non damnatum: eumq̃z coheredem non damnatum ex testamento acturum contra coheredem damnatum vt creditori ꝑdicto soluatur per eundem coheredem damnatuz.

Liberatio autem. Titius legauit liberationem seio debitori suo: et postea eo animo exegit ab eo pecuniā debitam vt euanesceret legatum. certe euanescit legatum. Si aūt ante mortem suam non exegit testator habet effectum sua liberatio: scilz vt heres testatoris nō possit exigere a dicto debitore: quandoq̃z tamē pōt exigere heres z non tollitur legatum liberationis quod è mirabile: vt est in tali casu. Titius instituit sibi heredem filium suum impuberez z ei pupillariter gaium substituit: id est si heres erit impubes z in pupillari etate decesserit: z debitori suo testatoris legauit idem testator liberationem a dicto subſtituto: postea impubes existens heres dicto suo patri exegit a dicto debitore patris debitum. certe vt dixi non extinguitur legatum liberationis a substituto relicte: immo si decedat impubes in pupillari etate z veniat dictus gaius ad hereditatem ex subſtitutione tenetur idem subſtitutus actione ex testamento dicto debitori testatoris ad restituendam ei pecuniam quam impubes ab eo exegit: z est ratio: quia dictus impubes in his q̃ a subſtituto eius relinquitur sustinet personam eius heredis a quolegatur aliquid sub conditione: puta liberatio quam heredem conditionaliter grauatum constat posse interim exigere: vt in fine huius. l. ergo z hoc posset exigere

UNIVERSIDAD DE HUELVA

posset exigere impubes. ſz ſm B illa exactio non nocet legatario. vt vi debis in fi. huius. l. ergo ⁊ hoc posset exigere impubes: ſz B exactio nõ nocet legatario liberationis ſibi relicte ſubſtituto: vt dictũ ē. S3 quid ſi dictus Ipubes nõ exegit a dicto debitore: ſz ſolũmõ ſit liteſtatus cõtra eũ: certe tenet ſubſtitut⁹ p̃dictus q̃ ſucceſſit eidẽ Ipuberi vt remittat eidẽ debitori iſtantiã petẽdi: ⁊ ita verũ eſt q̃ dixi ſcq̃ q̃nq̃ poſſit exigere bõs ⁊ nõ tollat legatum liberationis. ⁊ bene diri ita eẽ impuberẽ qui i his q̃ a ſubſtituto eius relinquitur equiparatur heredi a quo legat liberatio ſub cõditiõe. nã ſi debitori liberatio ſub conditione legata fuiſſet a titio creditore q̃ iſtituit ſibi heredẽ ſempronio pone: ⁊ vel iis fuiſſet cõteſtata p dictum heredẽ ℈ dictũ debitorẽ: vel etiã fuiſſet exactus pẽdente cõditione ſub qua liberatio fuit debitori relicta: quod bene põt fieri: vt hic pro ſcdo. ſtitutione. ⁊ dicit. ſ. de do. ercep. pure. in princi. ex teſtamento actio remaneret debitori propter liberationes ei ſub cõditione relictã. ſ. exiſtente dicta cõditione: ⁊ ad hoc remanet dicta ei actio vt remittatur ei inſtantia eo caſu cuꝫ heres fuit contra eum litem cõteſta. vel vt ei reſtituat pecuniam quã ab eo exegit eo caſu cum heres ab eo exegit debitꝫ pendente cõditione: ſicut ⁊ de ſubſtituto impuberis: dictũ eſt in dictis duobus caſibus. Uiuianus.

a ¶ Pars. ad hoc. ſ. ō le ga. i. non amplius. §. cuꝫ bonorũ. ⁊. j. ti. j. ij. in fi. ⁊. j. de accep. l. pars.

b ¶ Aut decẽs. alternatiue: ⁊ ſic electio ſit debitoris: vt. ſ. de iure dot. l. plerunq̃. §. fi.

c ¶ Liberetur. a petitione ſtichi. idẽq̃ ⁊ a decẽ. Azo. ſubijcit. niſi teſtator expſſe voluerit ℈. vt. ſ. de pac. ſi vnus. §. ſi cum. ⁊ facit. j. de accept. l. ⁊ p inſiurandum. §. is qui bominem. Bug.

d ¶ Comparatur. vt inſti. qui. mo. tol. ob. §. itẽ p acceptilationẽ. nõ tũ p ola ē ſimilis remiſſio traditioni: nam q̃nq̃ valet remiſſio: non traditio. vt. ſ. de do. inter vi. ⁊ vro. ſi ſponſus. §. ſi maritus. ⁊ ecõtra quandoq̃: vt. j. eo. l. fi. §. fi.

e ¶ Debitorem. i. eum qui debebat decem.

f ¶ Liberabitur. ſic. j. de accepti. l. ſi is qui ſtichum. ⁊. j. de verbo. oblig. l. j. §. ſi ſtipulanti. ⁊. l. inter ſtipulantem. §. ſi ſtipulante. ⁊. j. titu. j. l. iij. §. ſi quis plus. ⁊. ſ. de conſtit. pecu. l. bactenus. §. ſi quis centum. Sed arg. cõtra. j. tit. j. l. qui boiem. ſz dic vt not. ſ. de pac. l. ſi vnus. §. ſi cum. Additio. Dic q̃ hic in obligatione alternatiua: ibi in obligatione generis ſm Bart. hic.

g ¶ Eũdẽ. ſ. coberedẽ cui liberationẽ legaſſe videtur. reſpectu autem cre ditoris non valet: quia id quod ꝫ legauit: vt. j. e. l. ſi debitor. ⁊ facit. ſ. fami. ber. l. ſi filia. §. papianus. ⁊. ſ. de leg. j. ſeruo legato. §. ſi teſtator. ⁊ ſ. eo. l. ſi quis. §. fi.

h ¶ Exactum. idẽ ē ſi alia ratione debitum ſit extinctuꝫ: vt. j. e. l. ſi q̃ mi bi. Bug. Itẽ dic exactum eo aio vt legatario adimeretur: alioquin ℈ ē. idẽ ē. ſ. q̃ non extinguatur: ſi debitor pecuniam obtulit: vt. ſ. de leg. iij. l. fideicommiſſa. §. ſi rẽ. Itẽ q̃ non extinguatur ſi heres exigit: vt. j. e. ſi q̃ mibi. Azo. ⁊ in fi. huius. l. ⁊ facit. j. e. creditor. j. rñ. ⁊. ſ. de leg. ij. ſi titi⁹. ⁊ inſti. de lega. §. tam autem.

i ¶ Sub 2ditione. quẽ heredẽ 2ditionaliter grauatũ 2ſtat poſſe interim exigere oblata cautione: vt. j. de ercep. do. pure. in princ. ſz illa exactio legatario non nocet: vt. j. in fi. l. ergo ⁊ hoc poſſet exigere pupillus: ſz hec exactio legatario non nocet. ſ. vt hic dicitur.

k ¶ Eũ. ſ. ſubſtitutũ. Jo. vel dic pupillũ ſm Azo. ⁊ Bug. q̃ nõ plꝫ: cuꝫ non poſſit exigere: vt modo not.

l ¶ Actionẽ. i. inſtantiam petendi: que ſit propoſita actione. actio enim nondum remittẽda ē ſi conditio non extiterit. vel melius immo actionẽ remittit: q̃ cum ab ipſo petierit a cauſa cadebat ſm hac. ll. vt. j. e. l. pri. §. tale. ⁊ lili. de ppe. ⁊ tẽpo. act. §. tpales. Azo. S3 hec non placet: quia non petit ab ipſo cum poſſit petere oblata cautione. vt. j. de do. ercept. l. pure. in pnn. Bug.

m ¶ Exactum. alꝫ exactã. ſ. pecuniã. alꝫ exactum. ſ. debitorem. q̃ fieri põt. vt. d. l. pure. nec ob. §. ſi cert. peta. pecuniaꝫ. vt ibi not. Item nec ob. j. vt in poſſeſſ. lega. l. j. §. ſi debitori. quia ibi pure fuit legata liberatio: vt B ſubijcit. ⁊. l. ſi quod mihi. Accurſius.

¶ An ſolũ. ¶ Caſ⁹. Legare poſſumꝰ nos facientes teſtamentum vl codicillos non ſolum vt liberet debitor noſter. ſz etiaꝫ vt liberet heredis noſtri: ⁊ vt liberet debitor cuiuslibet alteri: ſcz legando creditũ creditori eius. ¶ Poteſt heres. Bene poſſũ damna re heredẽ meuꝫ vt a debitore meo non petat debitũ vſq̃ ad certũ tẽp⁹: puta vſq̃ ad paſcha: ⁊ non cogatur heres meus libera re euꝫ per acceptila. ⁊ tra id tẽpus. Itẽ ⁊ ſi dictus debitor deceſſerit ⁊ tra dictum tẽpuꝫ nõ poterit bere res meus petere ab here de ſuo intra dictũ tẽpus. item nec vſure vel pena eius tẽporis poterit ab eo peti. ¶ Tale legatum. Gaius habens debitorem luciũ titium. ita ſcripſit in teſtamẽto ſuo. heres meus a ſolo lucio titio ne petito: ⁊ poſtea deceſſit dictus gaius: nunquid legatũ liberationis transit ad heredẽ lucij titij: ⁊ diſtinguitur: aut bere res gaij p̃dicti nihil com miſit aduerſus teſtamentum aut commiſit petẽdo a lucio titio viuente. ¶ Primo caſu non tranſit liberatio ad heredẽ lucij titij. Secundo ſic: ⁊ eſt ratio quare primo caſu non tranſit liberatio ad heredem lucij titij: quia quotiẽs id quod legatur coberet pſone legatarij ad heredẽ eius legatarij id quod legatur non tranſit: in noſtro autẽ caſu ſine dubio coberet pſone legatarij liberatio ei legata. nam ita dixit teſtator heres meus a ſolo lucio titio ne petas ⁊c. ſicut perſonalis ſeruitus non tranſit ad heredem: ſi autẽ nõ coberet pſone legatarij id quod legatur tranſit ad heredem legatarij. Js qui reddere. Legaui libertatem ſeruo caſtaldioni meo ſi heredi meo rationes reddiderit de caſtaldia ſua. certe implet cõditionem dictus ſeruus ſi fecerit computationem cum herede meo ⁊ ei reliqua reſtituerit. vnum autem eorum facere non ſufficit. ¶ Si heres. Titius geſſit negocia mea. ⁊ in geſtione commiſit fraudem ⁊ dolum: ⁊ etiam quedam bene adminiſtrauit: ego feci teſtamentum ⁊ vetui heredi meo agere cum dicto titio: certe non videoꝫ ei legaſſe liberationẽ obligationis que dolo vel fraude eius commiſſa ſit: vnde ſi heres meus agat contra eum act. nego. geſt. pro quo commiſit dolum vel fraudem ⁊ ipſe procuf. ſiue nego. geſt. agat conditione incerti contra heredem meum vt liberetur/ poteſt excludi dicꝰ procurans exceptione doli mali: ⁊ ſcias q̃ non ſolum predicto nego. geſt. poteſt legari liberatio de hiꝭ de quibꝰ non commiſit dolum vel fraudem/ ſed etiam ſi apud eum depoſuiſſem inſorciatum meum: vel commodaſſem ei: vel pignori dediſſem: vel etiaꝫ ſi furripuiſſet mihi inſorciatum meum: ⁊ ſic tenetur mihi conditiõe furti. Uiuianus.

n ¶ Non ſolum noſtrum debitorẽ. ex qualibet cauſa: vt. j. eo. l. ſi. Azo.

o ¶ Heredis. vt. j. eo. cum heres. Azo.

p ¶ Alterius. ſiue leget creditori debitum: vt. ſ. ſi quis decedẽs. alꝫ ē. §. in. l. liberationẽ. §. fina. ſiue ipſi debitori quod ꝫ. ⁊ ſp agit debitor contra heredẽ actione ex teſtamẽto vt liberetur: vt. ſ. de lega. j. ſi fideiuſſor. in pnn. ⁊. l. ſeruo. §. ſi teſtator.

q ¶ Ad certum. vt inſtitu. de legatis. §. poteſt. ⁊. j. eo. aurelius. §. certũ. Accurſius.

r ¶ Cogitur. p acceptilationẽ ℈ fonte per pactum: vt. ſ. eo. l. ſi quis reum. §. idem. Azo.

UNIVERSIDAD

a ¶ Nõ poterit, qr in rẽ videt liberatio relicta: vt. J. ea. l. §. si liberationis. r. ff. e. l. ij. r de probatione fi pactum. r. j. e. l. si quis in testamento.

b ¶ Aduersus testamẽtũ. hoc forte dicet quis locum habere in vsuris q̃ sola mora iudicis offũ petunt: si vo stipulatione debeantur: nihilominus currunt: qr z hoc ẽ cum fit pactum de non petẽdo: vt. ff. de pac. l. ite qr conuentiones. in fin. r ad idem. ff. si cert. peta. le cta. fs hoc non placet: qr ꝗ loquitur de pena q̃ debetur p stipulationẽ: nõ p mora. z. nec mirum si be neficiũ testatoris cursum vsurarũ quocũq; mõdo bitarũ vel pene differat. qr hoc legis bñficiũ alis indulget: vt. C. de vsur. rei iudica. l. ij. r de vsur. eos. in princ. Azo. r facit. ff. si quis cau. l. j. in pnn.

c ¶ Cõmissum. aliqn si ab initio petiisset ab actione caderet: qr añ tps petit: vt hic innuit. r instit. de except. ff. temporales. qõ est no. r diri. ff. l. proxi. in fine.

d ¶ Seruit° .ff. vsufruct° vel vsus: vt. ff. de ser. l. j. q̃ duo morte peunt: vt. ff. de vsu r habi. l. vsus aque. r. ff. q mo. vsufru. amit. l. sicut. §. fi. fec° in pdiali fuitute: vt. ff. quẽadmo. ser. amit. l. ij. Azo. lz sit ar. ff. de ser. rusti. pd. l. pecoris. r facit. j. de regu. iu. l. in olb°. r. ff. de pac. l. idem. §. j. Accur.

e ¶ Collata. vt qr dixit: qõ mihi debetur a titio petitio nolo. Azo.

f ¶ Ut adiectio. facta. als in casu eñ ꝓposito facta non fuit. Accursius.

g ¶ Nõ valitura. nõle debitoris expresso. Azo. vt in casu huius. §. Accur.

h ¶ Debitoris. vt si dirisset: necq a me necq ab herede meo peti volo quod mihi debetur ex venditione talis rei. Et sic no. q̃ in pacto exigitur consensus duorũ r expressio nominũ: vt. ff. de pact. l. j. ff. pactum. r si abfit debitor nõ pacti sed doli queritur exceptio. vt. C. de pact. postq̃. sed in vltima volũtate nõ est opus: vt hic. r. ff. de lega. ij. cuz pater. §. furdo. r de act. r obli. si a furioso. r facit. ff. de pigno. act. si necessarias. §. penulti. r. ff. de pact. tale. in princ.

i ¶ Nõ editis. i. nõ facta ꝓputatione. nã ꝗ duo ꝓtinet: vt. j. de ꝓdi. r de mõ. l. cum seruus. r. l. q sub ꝓditione. r. C. de testa. manu. l. iiij. Sed §. j. de ꝓdi. r demon. l. q̃nus. vbi primum sufficit. Sol. ibi.

k ¶ Procurator. i. pcurãs. vt r. ff. de pcu. l. plauti°. cum eñ dicat ꝗ act. neg. gest. ergo non fuit mandatũ: vt instit. de obl. ex ꝓsensu. §. j. idẽ est tñ in procuratore. vt. ff. manda. l. creditor. §. lucius. Accursius.

l ¶ Incerti. f. ꝓditione vt liberetur sine causa: vel etiam ex testamẽto que pôt dici ꝓditio: vt instit. de act. §. appellamus. r ꝗ incerti/qr ad incertũ. t. fuerit vel interesse datur.

m ¶ Excludi. i. repelli. Et no. ex hoc. §. in generali remissione nõ continetur dolose facta: fs tantum scrupulosa inquisitio: vt. ff. de lega. j. l. si seruus vetitus. r de adimni. tu. l. quidam decedẽs. r. j. e. l. aureli°. §. gai°. vbi plene no. r. l. lucius. r. j. de ꝓdi. r demõ. l. cum tale. §. j. r. ff. de negocest. l. ꝓponius. r. j. l. pri. in pn. Sz cõtra ibi. in fi. sed ibi alijs verbis fuit vsus testator.

¶ J quis rõnes. ¶ Casus. Instituit mihi bẽdem titium z vetui eus exigere rationes a seio qui gesserat negocia mea: certe pôt heres ꝓdictus exigere a seio reliqua q̃ ꝑse reliquerit idem seius. i. ex mala z dolose facta administratiõe apud se retinuit: fs aũt volo ego testator libera re dictũ seiũ a mala z dolosa administratione: ita debeo dicere: dãnas/siue damnatus esto bẽs meus a me. i. dãnatus sit heres meus a me. i. ei seio restituere quicqd ab eo seio exegerit. illa z illa act. nommando act. qua tenebat mibi seius ex dolosa administratiõe sua: vel damnatus sit heres meus act. ei seio remittere z talibus modis pôt remitti dolosa administratio. Aiuia.

n ¶ Reliquit. i. ex malefacta administratione retinuit. z facit. ff. l. pri. §. si heres. z quod ibi no.

o ¶ Ita debet. fs his verbis nõ fecit. ff. l. pr. §. pe. z sic nõ est contra.

¶ J damnat° heres. ¶ Casus. Cũ habẽrẽ gaiũ debitorẽ i. c. z seiũ fideiuf. feci testm̃. z in eo dãnaui bẽdẽ meũ a dicto fideiussore non petere: qõ aũt reus ꝗ mihi dãnaui bẽdẽ meus dare titio: certe tenet heres me? facere pactũ ꝑsonale fideiussori ne ab eo petat. J̃ez dz heres meus prestare ꝑdicto titio legatario actiões suas aduersus dictum gaiũ reus principalẽ: si aũt dãnaui heredẽ meũ ne a reo peteret aut daret titio illud qõ fideiussor dz/certe dz cogi heres me? liberare reũ p acceptila. vt sic rei liberatio ꝓsit fideiussori: z dz cogi sufferre siue ꝑstare titio legatario estimationem litis. i. tantus quantũ debebat reus ꝑn cipaliter z fideiussori secũdario. Aiuianus.

p ¶ Pacisci. ꝑsonaliter. z facit. ff. eo. l. ij. r. l. si quis reum. in princi.

q ¶ Sufferre. i. dare: z sic erit onerat° heres: vt. ff. de le. ij. l. mutis. z. §. j. leg. j. qõ si q. r. l. nõ q̃cunq. §. j. Sed videt nõ valere cuz fideiussor nõ debeat: vt. ff. de lega. j. l. si sic. §. j. ibi: proinde z si titio z c. q̃ est cõtra. Sol. hic fideiuf sor in vitate debebat: ibi non.

¶ J debitor. ¶ Casus. Titius accepit mutuo. r. a sempronio. z dedit ei fideiussorẽ gaium: postea fecit testm̃ idem titius debitor z iussit liberari ab herede suo dictũ suũ fideiussorẽ: z decessit. nũc q̃rit an bẽs teneat dictum fideiuf. liberare: Et videt q̃ nõ. qz ipe debitor z p ꝗs heres ei? tenet dicto fideiuf. actiõe mãdati si ipe fideiussor solueret creditori: z ita videt debitor legasse creditori cũ legauit fideiussori liberationẽ: nã quoad act. mãdati ꝑdictã videt dict° fideiussor credit° debitoris z heredũ suo?: z cũ debitor creditori suo legat: inutile legatũ ẽ. Rñ. tñ hi in Jniũ. ff. vt bẽdes debitoris debeãt facere ita q̃ liberetur dictus fideiuf. a creditore. Nec obstat q̃ debitor videt legare creditori/z sic nõ valere legatũ: qz quotiẽs debitor creditori suo legaret ita in utile ẽ legatum finibil interest creditoris agere potius ex testõ q̃ ex pristina obligatione. in nõ aũt casu bñ interest fideiuf. q̃ creditor quãtũz actionẽ mãdati agere potius ex testõ q̃ ex pristina obliga. mandati. nã interest eius fideiuf. potius nõ soluere sempronio creditori. qõ qdẽ con sequit p act. ex testõ. quã intẽtabat ꝗ heredes debitoris q̃ solutus dicto creditori repetere ab bẽdẽ? debitoris p act. mãdati. z qõ dixi in fideiussore bz locum in mandatore. Aiuianus.

r ¶ Tenetur. postq̃ soluerit nisi in casibꝰ: vt. ff. mãda. l. lucius. Accur.

s ¶ Nihil interesset. Not. fic. ff. de le. j. l. si creditori. §. j. r. l. seq. r. l. sicut. §. fi. r de le. ij. l. meutius. §. debitor aũt z c. r. j. eo. l. si creditor. r. l. legaui. §. fi. r instit. de le. §. ex cõtrario. z de le. iij. l. iij. §. si rem.

Mandauerit.

UNIVERSIDAD DE HUELVA 2010